

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1878.   Andra Kammaren.   N:o 39.

Torsdagen den 11 April.

Kl. 7 e. m.

Under början af detta sammanträde leddes Kammarens förhandlingar af Herr vice Talmannen.

§ 1.

Justerades protokollet för den 4 innevarande månad.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts på bordet hvilande nådiga proposition till Riksdagen, i fråga om dispositionen af de hittills under Kungsgården Tullgarn brukade hemman: Tullbotorp N:is 1 och 2 samt lägenheten Eriksö ängar.

§ 3.

Fortsattes föredragningen af Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 1, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående förändrad reglering af skjutsväsendet.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.*

Enligt den beslutade föredragningsordningen förekom nu till afgörande § 1 i det af Utskottet framlagda förslag till »*Stadga angående skjutsväsendet*», hvilken paragraf var så lydande:

»All skjuts för resandes befordran bör, så vidt ske kan, på entreprenad upplåtas i enlighet med hvad derom i denna stadga förordnas.

Maximibeloppet af den skjutslega, som må af entreprenör få uppbäras, hvilket belopp kan bestämmas olika för olika län och jemväl för olika delar af samma län, fastställas af Kongl. Maj:t, efter förslag af vederbörande Landsting och Länsstyrelse.»

Sedan föredragning skett af denna paragraf, anförde:

Herr Dickson: Med anledning af det beslut Kammararen i går fattade rörande 22 § af detta författningsförslag anser jag att Kammararen i princip godkänt hela förslaget. Det är ej heller nu min afsigt att på något sätt försvåra lösningen af denna fråga. Orsaken till mitt uppträdande i går var egentligen den, att jag ville göra mig till målsman för de orepresenterade arbetarne i Norrland, hvilka, derest

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

detta förslag antages, skulle få en direkt ökad beskattning, som i förhållande till deras tillgångar blefve ganska känbar, under det, som vi veta, jordbrukaren är helt och hållet obeskattad.

Jag vill emellertid icke närmare vidröra denna fråga. Orsaken, hvarföre jag begärt ordet, är att jag önskar, det icke allenast den nu föredragna, utan äfven 9 § måtte återförvisas till Utskottet i syfte, att genom den nya skjutsförfattningen åstadkommes en förbättrad samfärdsel och icke ett tillbakagående i detta hänseende. Hufvudsyftet med min önskan är, att alla de nu gällande olika skjutslegorna måtte npphöra och en enda skjutslega bestämmas för hela landet. Jag skulle anse detta ur samfärdselns intresse af högsta vikt. Jag åsyftar med min anmärkning vid 9 § att från denna paragraf undanrödja ett stadgande, som i hög grad försvårar samfärdseln, derigenom att den resande så länge uppehålles vid stationerna. Jag tror ej det fordras särdeles mycken motivering för min begäran, då det torde vara klart för hvar och en, att afsigten med skjutsväsendets ordnande måste vara ej blott att förekomma, det jordegarna öfver höfvan betungas af detta onus, utan också att samfärdseln inom riket icke öfver höfvan försvaras. Jag tror att genom fastställande af olika skjutslega för olika län eller till och med för olika distrikt inom samma län, olägenheter för de resande skola uppkomma. Jag önskar derföre återremiss af denna paragraf i syftning att skjutslegan måtte bestämmas att utgå med enahanda belopp öfver hela riket.

Herr Ola Månsson: Då jag i går icke vid något tillfälle deltog i den långa debatt, som föregick beslutet af detta betänkandes 22 §, men likväl icke heller delade minoritetens åsikter, utan var med om att bifalla paragrafen, så kan jag icke annat än önska bifall äfven till betänkandets öfriga paragrafer och synnerligen önskvärdt skulle det vara om man nu kunde undvika en lika hårdhänd debatt som gårdagens.

Jag yrkar derföre helt enkelt bifall till den föredragna paragrafen.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, godkände Kammaren den förevarande paragrafen.

§ 2.

Blef jemväl godkänd.

§ 3 hade följande lydelse:

»I hvarje stad skall genom dess försorg finnas ordnad anstalt för resandes betjenande med skjuts; egande för Stockholm Öfverståthållare-embetet och för öfriga städer Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att efter förekommande omständigheter bestämma, huruvida anstalten skall vara gästgifveri eller skjutsstation.

För landet ankommer det på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, sedan vederbörande blifvit inför Häradsrätten i orten hörde och Häradsrätten betänkande afgifvit, bestämma ej mindre hvilka af der

varande gästgifverier må såsom icke vidare behöfliga kunna indragas, än äfven hvilka skola såsom gästgifverier bibehållas eller till skjutsstationer inskränkas. Der gästgifveri förklarats skola endast sasom skjutsstation qvarstå, men förändrade förhållanden sedermera pakalla, att jemväl gästgifverihållning vid stationen eger rum, vare Kongl. Maj:ts Befallningshafvande oförhindrad att derom förordna.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Ej må ny skjutsanstalt på landet annorledes än efter godvilligt åtagande eller genom entreprenad inrättas; dock att i de delar af riket, der gästgifveri- och skjutshållningen icke är fästad vid vissa hemman, utan tid efter annan ordnats såsom en gemensam angelägenhet för större eller mindre samfällighet, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må ega att, derest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt, med eller utan gästgifverihållning, finnes vara för samfärdseln derstädes oundgängligen behöflig, för sådant fall, efter föregången undersökning vid Häradsrätten i orten, ej mindre bland de inom samfälligheten enligt hittills gällande författningar skjutsskyldiga hemman till skjutsanstalt med dertill hörande skjutslag bestämma vissa lämpligen belägna hemman, än äfven fastställa den ersättning, som, utöfver tillgängliga, för skjutsväsendet inom orten anvisade anslag i räntor eller penningar, skäligen bör af öfrige skjutsskyldige inom samfälligheten erläggas till dem, som sålunda komma att skjutsanstalt öfvertaga och skjutsning dervid bestrida.»

Efter uppläsning häraf yttrade:

Herr Berg: Efter den förklaring, som en ledamot af Kammaren nyss afgaf, synes det kunna antagas såsom en afgjord sak att, sedan 22 § af detta betänkande i gar blifvit af Kammarens majoritet godkänd, äfven de återstående paragraferna skola oförändrade bifallas utan afseende å de anmärkningar, som mot dem må kunna göras, och det är derföre ej mycket lönt att framställa några sådana. Då jag emellertid, oafsedt den godkända hufvudprincipen i förslaget, anser detsamma, äfven hvad redaktionen angår, i vissa delar behäftadt med brister, hvilkas afhjelpande vore önskvärdt, anser jag mig ej böra underlåta att vid denna paragraf, den första, vid hvilken anledning till anmärkning i nämnde hänseende förekommer, gifva sådant tillkänna. — Jag kan nemligen icke rätt fatta 3:dje momentet i denna paragraf och skulle gerna önskat, att meningen blefve genom någon förändrad redaktion tydligare uttryckt. Detta moment börjar med orden: »ej må ny skjutsanstalt på landet annorledes än efter godvilligt åtagande eller genom entreprenad inrättas», och derefter heter det: »dock att i de delar af riket, der gästgifveri- och skjutshållningen icke är fästad vid vissa hemman, utan tid efter annan ordnats såsom en gemensam angelägenhet för större eller mindre samfällighet, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande må ega att, derest vid en eller flera af de utmed allmän väg varande skjutsanstalter entreprenad icke skulle kunna tillvägabringas, men sådan anstalt, med eller utan gästgifverihållning, finnes vara för samfärdseln derstädes oundgängligen behöflig,» för sådant fall vidtaga vissa anordningar för skjutsväsendets upprätthållande.

höra skjutsväsendet. De räntor och anslag, som finnas, tillhöra väl en bestämd gästgifvaregård, och andra räntor och anslag vet jag ej finnas — men kanske jag kan få upplysning härom. Annars skulle Konungens Befallningshafvande hafva fria händer att vid anläggande af skjutsstation använda dessa anslag för uppehållande af skjutsväsendet vid dessa stationer och låta de öfrige skjutsskyldige deltaga deri.

Jag begriper, som sagdt, ej detta.

Herr Treffenberg: Jag har trott mig förstå hvad meningen är med 3 mom. i 3 §, om man jemför det med 18 § sista momentet. Jag har nemligen trott mig finna, att de komiterades mening är att inom de orter, der skjutsningen redan är bunden vid vissa hemman, såsom i mellersta och södra Sverige, dervid skall förblifva såsom hittills varit, så att, derest entreprenad icke skulle kunna åstadkommas, Konungens Befallningshafvande skall ega förordna om skjutsningens upprätthållande genom det gamla skjutslaget och, enligt bestämmelsen i sista momentet af 18 §, tillika, efter vederbörandes hörande inför Häradsrätten i orten, förordna om den förändring i skjutslagens sammansättning, som för skjutsningens ändamålsenliga utgörande må finnas lämplig. Detta gäller, såvidt jag kan förstå, om de orter, der skjutsningen är bunden vid vissa hemman. Deremot hafva i 3 § 3 mom. blifvit meddelade bestämmelser för de orter, hvarest skjutsningen, såsom det der står uttryckt, »tid efter annan ordnats såsom en gemensam angelägenhet för större eller mindre samfällighet.» Inom parentes ber jag få säga Herr Carl Ifvarsson att, då han antagit att detta sätt för ordnande af skjutsningsskyldigheten blott skulle förefinnas i Jemtland och en mindre del af Norrland i öfrigt, så har han deruti högeligen misstagit sig. Inom hela Vesternorrlands län är skjutsningen ordnad såsom en gemensam angelägenhet inom vissa större skjutsdistrikt. Förhållandet är nemligen att hela Medelpad, Norra Ångermanland och Södra Ångermanland hvar för sig utgör ett skjutsdistrikt. Der har tid efter annan, sedan vederbörande blifvit hörda, skjutsningen ordnats på det sätt, att alla skjutsningsskyldiga hemman indelats på de gästgifvaregårdar, som der finnas, och man har tillika dragit försorg om att de nybyggesdelar, som efterband omföras till skatte, blifva använda för skjutsningens upprätthållande. Ser man på den tabell, som finnes vidfogad komiterades betänkande, så finner man också, att det blott finnes 69 hemman i hela länet, som icke äro använda till skjutsning. De bestå af nybyggesdelar, som sedan den senaste allmänna skjutsregleringen omförts till skatte, och af ett eller annat posthemman, som, sedan det posthemmanen åliggande allmänna besvär försvunnit, bör indelas till skjutsning. I skjutslagsindelningen ingår både håll- och reservskjuts, men det har i allmänhet lyckats att få till stånd entreprenader, så att skjutsningen blott undantagsvis vid en eller annan gästgifvaregård måste utgöras genom reserv- och hållskjuts. Det synes mig nu vara alldeles nödvändigt att göra en förändring i 3 mom. af 3 § i det syfte att förhållandet må i fråga om skjutslagsindelningen i de här afsedda orterna få förblifva sådant det nu är. Jag ser ingenting, som hindrar detta. Ett annat förfarande skulle leda till stora olägenheter inom de af mig omnämnda 3 stora

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

distrikten. Sedan Länsstyrelsen förordnat, hvar gästgifverier och skjutsstationer, men utan skjutslag, skola finnas, så komma entreprenadauktioner att anställas och entreprenadanbuden underställas landstingets pröfning. Då nu landstinget icke sammanträder förr än i medio af September, så skall, om landstinget afslagit entreprenadanbudet, Konungens Befallningshafvande på den korta tid, som återstår till den 1 November, eller den 1 Januari, om den nya entreprenadperiodens början blifvit bestämd till denna dag, icke blott låta höra vederbörande vid Häradsrätten inom orten, utan äfven meddela sitt utslag, angående de hemman, som skola skjutsa, och ersättningen derför. Utslaget kan naturligtvis öfverklagas, hvarigenom ytterligare olägenheter skulle komma att uppstå. Jag tror således att det skulle medföra stora fördelar att få författningen ändrad i det syfte, att den allmänna undersökning, som enligt 2 mom. i 3 § af denna stadga skall försiggå vid häradsrätten i orten, skall omfatta jemväl den lämpligaste skjutslagsindelningen icke blott i de orter, der skjutsskyldigheten är fästad vid vissa hemman, utan äfven der, hvarest skjutsväsendet ordnats som en gemensam angelägenhet inom större samfälligheter. Häradsrätten finge då vid första regleringen yttra sig öfver skjutslagsindelningen, dervid naturligtvis, då skjutsskyldigheten blifvit fästad vid vissa hemman, några andra hemman icke skulle komma att läggas till skjutslagen. Derefter finge Konungens Befallningshafvande pröfva och fastställa skjutslagsindelningen, hvilken skulle kunna träda i tillämpning vid alla de ställen, hvarest entreprenad icke kunde åstadkommas. Gillas deremot det nu föreliggande förslaget i oförändradt skick, så måste Konungens Befallningshafvande komma i förlägenhet, emedan tiden icke medger att ordna skjutslagen på sätt i §:n är föreslaget. Jag vill därför hemställa att Kammaren måtte återremittera denna §.

Herr Hörnfeldt: Jag begärde ordet hufvudsakligen för att berättiga ett misstag, som Herr Landshöfding Treffenberg ofrivilligt begått i afseende på en af honom lemnad uppgift. Han sade nemligen att Norra Angermanland vore indeladt i särskilda skjutslag och jag tror att han derutinnan begick ett misstag, ty Herr Landshöfdingen erinrar sig troligen, så snart jag nämnt det, att Nordingrå härad är indeladt icke till Norra Angermanland, utan till Södra Angermanland. Derjemte vill jag upplysa om, att det icke blott är posthemman, hvilka icke blifvit indelade till skjutsning, utan äfven andra, t. ex. gamla kronobrefbäringshemman.

För öfrigt ber jag att få nämna att den anmärkning, Herr Landshöfdingen gjorde derom att det skulle möta svårigheter att i tid hinna att ordna skjutsen, i händelse entreprenad icke skulle komma till stånd, icke är så mycket grundad, ty är det intet annat fel att anmärka mot §:n, än att tiden icke är tillräcklig för att hinna ordna för ett sådant troligen sällsynt undantagsfall, så torde det icke vara någon fara att antaga denna § sådan den är.

Herr Treffenberg: Jag ber att få erkänna att det var mycket rätt hvad Herr Hörnfeldt nämnde, att Nordingrå härad hör till Södra Angermanlands skjutsdistrikt och, för att komplettera saken ber jag

att få tillägga att Nordmalings socken inom Vesterbottens län hör till samma distrikt, som Norra Angermanland, allt i följd af gamla förhållanden.

Deremot anhåller jag att få fästa Herr Hörnfeldts uppmärksamhet derpå, att det i denna § ovilkorligen stadgas, att, om entreprenad ej kommer till stånd, vederbörande skola vid häradsrätten höras och dess yttrande infordras. Vi veta nu alla att höstetingen redan kunna hafva börjat, då ärenden af detta slag till Konungens Befallningshafvande inkomma, och sedan varda remitterade till domarena; och dessa torde ej hafva skyldighet att kalla vederbörande för att höras i sådana ärenden förr än till sista rättegångsdagen vid tingets slut. Följaktligen kan domaren dröja dermed ganska länge. Så erfordras derefter tid för honom att uppsätta protokollet och insända detsamma till Konungens Befallningshafvande, som jemväl behöfver någon tid för ärendets behöriga pröfning. Derefter vidtager besvärstiden. Jag vidhåller alltså mitt yrkande om återremiss. Är det nu så, att Kammaren, efter de upplysningar jag lemnat, likväl icke vill bevilja en återremiss för att vidtaga någon ändring härutinnan, så får jag, i likhet med Herr Berg, två mina händer för hvad som kan inträffa. Få icke sådana klara skäl, som jag i det allmännas intresse anført, ega någon betydelse, så är det icke mycket skäl att vidare tala i denna fråga.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Herr O. B. Olsson: Representanten från Upsala förklarade nyss att han icke visste hvad de i denna § förekommande orden: »för skjutsväsendet inom orten anvisade anslag i räntor eller penningar» skulle betyda. Om den värde representanten ville slå upp komiténs betänkande och dervid uppsöka specialtabellen på 13:de sidan, så skall han finna, att der äro skjutsfärdspenningar och andra förmåner upptagna, hvilka för närvarande af gästgifvarne åtnjutas och som enligt denna § kunna fortfarande begagnas till skjutsningens uppehållande.

Jag, för min del, yrkar bifall till förevarande §.

Herr Liss Olof Larsson: Jag deltog icke i gårdagens diskussion i denna fråga, emedan jag visste att dess utgång på förhand var gifven. Hvarföre jag nu begärt ordet, är för att tillkännagifva, att jag beträffande detta förslag hyser andra betänkligheter, än dem, som af andra framhållits. Dessa mina betänkligheter afse den omständighet, att, enligt förslaget, landstingen likasom de skjutsskyldiga hemmanen blifvit framtagna nästan all pröfningsrätt, och att hela makten blifvit öfverlemnad dels åt Konungens Befallningshafvande och dels åt Kongl. Maj:t. Uti den skrifvelse, som Riksdagen uti denna fråga år 1875 aflät till Kongl. Maj:t, hette det att landstingen skulle ega att bestämma skjutslegans belopp. Det ansågs nemligen vara i sin ordning, att, då de skulle bidra till entreprenadsummans fyllande, de också finge på sig öfverlåten nyssnämnda bestämningsrätt. Enligt föreliggande förslag skola de dock endast hafva rätt att i frågan höras och afgifva förslag, hvaremot beslutanderätten skall öfverlemnas åt Konungens Befallningshafvande. Vidare heter det i samma skrifvelse, sedan det omöjliga framhållits uti att få en för hela riket gemensam

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

lagstiftning i denna fråga, att »under sådana omständigheter lärers lämpligare sätt för ordnandet af ifrågakvarande angelägenhet ej finnas än att åt de myndigheter, som kunna antagas bäst känna förhållandena inom de olika länen, eller Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och *landstingen*, öfverlemna att, efter de i den allmänna lagstiftningen fastställda grunder, hvar inom sitt län, meddela de närmare bestämmelser, som för ett fullständigt ordnande af denna angelägenhet kunna finnas erforderliga.» Der talas ju också om att landstingen skulle få ett ord med i laget, men ett ord af större betydelse, än detta förslag vill tillägga det. Ty i förevarande § heter det, att Konungens Befallningshafvande skola efter förekommande omständigheter bestämma, huruvida en skjutsanstalt skall vara gästgifveri eller skjutsstation, och vidare att »för landet ankommer det på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, sedan vederbörande blifvit inför Häreadsrätten i orten hörde och Häreadsrätten betänkande afgifvit, bestämma ej mindre hvilka af der varande gästgifverier må sasom icke vidare behöfliga kunna indragas, än äfven hvilka skola såsom gästgifverier bibehållas eller till skjutsstationer inskränkas.» Beslutanderätten tillkommer äfven härvid, såsom Herrarne finna, ensamt Konungens Befallningshafvande, under det att landstingen endast hafva att tillsläppa medel. Samma anda genomgår förslaget i dess helhet, och man tyckes hafva helt och hållet glömt det förbehåll, som Riksdagen gjort i sin skrivelse, att åt landstingen öfverlemna den makt, som den ansåg nödvändig och lämplig. För min del vill jag icke ikläda mig ansvaret derför, ehuru jag icke vill framställa något yrkande, då jag vet att det ej lär tjena till något.

Jag skall emellertid sluta mitt anförande med att göra ett annat yrkande, med hvilket jag förut ämnat framkomma, nemligen att Kammaren måtte besluta att paragraferna hädanefter icke behöfva uppläsas, utan endast uppropas till sitt nummer, emedan det väl icke torde finnas någon inom Kammaren, som icke på förhand tagit reda på paragrafernas innehåll.

Herr Rydin: Jag begärde ordet endast för att nämna, att Herr Ola Bosson Olssons försök att vederlägga min mot denna paragraf gjorda anmärkning helt och hållet misslyckades. Han åberopade de olika slag af förmåner, som äro upptagna på sid. 13 bland specialtabellerna till komiténs utlåtande. Icke annat jag kan se, gafs härigenom ett ytterligare stöd för befogenheten af min anmärkning. Ty då 8 § stadgar, att innehafvare af gästgifveri eger att fortfarande tillgodonjuta de friheter, räntor och andra förmåner, som blifvit gästgifveriet tillerkända, och med de af den ärade talaren åberopade förmånerna icke kan afses andra än dessa, kan jag icke fatta, hvilka anslag i räntor och penningar derutöfver kunna, på sätt i 3 § antydes, vara tillgängliga, då ju de hittills skjutsskyldiga hemman genom af Kammaren förut fattadt beslut äro befriade från alla bidrag till skjutsens upprätthållande, hvilka bidrag hädanefter skola utgöras dels af landstingen och dels af staten.

Härmed var öfverläggningen slutad. Sedan propositioner gifvits

enligt de yrkanden, som beträffande den under föredragning varande paragrafen blifvit framställda, godkände Kammaren samma paragraf.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen upptog derefter särskildt Herr Liss Olof Larssons framställning, att vid föredragning af de följande paragraferna i det föreliggande förslaget någon uppläsning af desamma icke måtte förekomma; och blef denna framställning af Kammaren bifallen.

§§ 4 och 5.

Godkändes.

§ 6 var så lydande:

»Vid hvarje skjutsanstalt skola för resande vara att tillgå gäst- och stallrum samt vagnbod, hvilka lägenheter det åligger anstaltens föreståndare att i fullgodt stånd hålla.

Derjemte skola vid gästgifveri, i stad enligt Magistratens och på landet enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes bestämmande, för resandes herbergerande finnas minst två med snygga möbler och sängkläder försedda, städade rum, deraf det ena, när årstid eller väderlek så fordrar, skall vara uppeldadt; äfvensom nödig förplägning och upppassning skall för resande vara att erhålla mot skäligen betalning.

Så väl gästgifvare som stationsföreståndare vare skyldig att till resande, som medhar häst, emot skäligen betalning lemna hästfoder, när sådant begäres.

Resande, som till skjutsanstalt ankommer, ege att under afvaktan på anskaffandet af derstädes bestäld skjuts, uppehålla sig i gästrummet utan betalning.»

Rörande denna paragraf anförde

Herr Sjöberg: Då Kammaren nu beslutat att paragraferna i detta förslag hädanefter icke skola uppläsas, torde Kammaren icke finna sig särdeles besvärad utaf att jag uppläser vissa delar utaf denna paragraf. Den börjar sålunda: »Vid hvarje skjutsanstalt skola för resande vara att tillgå gäst- och stallrum samt vagnbod, hvilka lägenheter det åligger anstaltens föreståndare att i fullgodt stånd hålla.» Detta stadgande, föreställer jag mig, kan icke tydas annorlunda, än att dessa bekvämligheter skola stå till den resandes förfogande utan någon ersättning från hans sida. Vidare heter det i följande moment: »Derjemte skola vid gästgifveri, i stad enligt Magistratens och på landet enligt Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes bestämmande, för resandes herbergerande finnas minst två med snygga möbler och sängkläder försedda, städade rum, deraf det ena, när årstid och väderlek så fordrar, skall vara uppeldadt.» Härpå följer ett semikolon, hvarefter stycket slutar sålunda: »äfvensom nödig förplägning och upppassning skall för resande vara att erhålla mot skäligen betalning.» Med anledning häraf uppstår hos mig den frågan, huruvida meningen är, att dessa två med snygga möbler och sängkläder försedda, städade rummen, deraf det ena vid vissa tillfällen bör vara uppeldadt, skola stå till den resandes dis-

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

position utan att betalning därför behöfver erläggas, under det att den förplägning och uppässning, hvaraf han kan vara i behof, lemnas honom endast mot skälig betalning. Ett sådant antagande strider emot innehållet af 7 §, der det talas om klagomål öfver att resande affordrats oskälig betalning för herberge m. m. Nu har jag emellertid föreställt mig, att uttrycket »herberge» äfven afser de två, med snygga möbler och sängkläder försedda rum, som skola stå till den resandes förfogande, och att dessa skulle kunna disponeras endast mot betalning, den må nu vara skälig eller oskälig.

Jag har nu tagit mig friheten framställa två frågor och redan det är visserligen en mycket stor djerfhet. Naturligtvis kan det icke vidare falla mig in att begära det någon skall besvara sig med att gifva svar på mina frågor, men jag har ansett mig böra fästa uppmärksamheten på den något oklara redaktionen af denna paragraf, utan att jag dock dermed vill hafva sagt, att redaktionen af densamma är mera anmärkningsvärd än den man finner i många andra delar af detta förslag.

Vidare yttrades ej. Kammaren godkände paragrafen.

§ 7.

Godkändes.

§ 8.

Denna paragraf hade följande lydelse:

»Innehafvare af nu varande gästgifveri, vare sig att det såsom sådant bibehålles eller till skjutsstation inskränkes, ege att fortfarande tillgodonjuta de friheter, räntor och andra dylika förmåner, som blifvit detsamma i laga ordning tillerkända.

Så väl gästgifvare som stationsföreståndare vare berättigad att med den inskränkning, som för de i § 28 omförmälda fall finnes stadgad, vid eller utom måltider till vägfärdande försälja maltdrycker till förtäring på stället; dock med rättighet för Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, då oordning dervid förekommer, sådan försäljning förbjuda.

Är rättighet till utskänkning af bränvin med gästgifveri förenad, lände i afseende å utöfning af sådan rättighet till efterrättelse hvad i gällande förordning angående vilkoren för bränvins försäljning derom finnes stadgad.»

Herr Rydin yttrade: Uti den nu föredragna § bestämmes att innehafvare af nu varande gästgifveri skall ega att fortfarande tillgodonjuta de friheter, räntor och andra dylika förmåner, som blifvit detsamma i laga ordning tillerkända; och detta utan afseende på om han fullgör skjuts-skyldigheten eller icke. Här finnas åtskilliga sådana förmåner, som blifvit uppskattade till 32,000 kronors värde, och dessa hafva ändock icke ansetts böra beräknas vid ordnandet af skjutsväsendet, utom i det fall att skjutslaget sjelf utgör skjutsen. Men så snart entreprenad

kommer till stånd, så utgå alla förmåner på samma sätt som förut till den från all skjutsskyldighet befriade gästgifvaren, och dessa äro understundom så stora, att hela hemman, och på sina ställen dessutom beteshagar och ängar äro ställda till gästgifvarens disposition; och intet af allt detta behöfver han afstå till dem som åtaga sig entreprenad.

Jag har ansett mig böra anmärka detta, men ämnar visst icke framställa något yrkande, då saken, såsom redan förut blifvit sagdt, är på förhand afgjord, så att icke ens den minsta förändring är möjlig att åstadkomma.

Herr C. A. Larsson: Först och främst skall jag be att få upplysa den föregående talaren att en gästgifvare icke åtnjuter några friheter eller andra förmåner, om icke tillika med gästgifveriet är förenad skjutsskyldigheten. Från början var det gästgifvaren ensam, som hade att bestrida skjutsen; men då samfärdseln utvecklades derhän att det befans omöjligt för honom att tillhandahålla erforderligt antal hästar, så anslag Konungens Befallningshafvande till biträde åt gästgifvaren åtskilliga s. k. reservhemman, och då icke heller detta befans tillräckligt andra som kallades hållskjutshemman. Gästgifvaren hade då skyldighet att sjelf hålla en, två eller flera hästar, allt efter som man vid skjutsregleringarne funne behöfvat påkalla, och såsom ersättning derför fick han uppbära grundräntan från sitt eget hemman och dessutom åtskilliga andra förmåner, såsom frihet från krono- och postskjuts och annat dylikt. För öfrigt skall jag be att få framdraga ett exempel. I min hemort hände sig för några år sedan, medan gästgifvarne ännu hade uteslutande rätt till bränvinsutskänkning på landet, att två närboende gästgifvare täflade med hvarandra om att få sälja mest bränvin. Då hittade den ene på den utvägen att fara omkring i skjutslagen och förmå de skjutsskyldige att ingå till Konungens Befallningshafvande och begära att båda skjutslagen skulle sammanslås. Så skedde också; det ena gästgifveriet indrogs, och på samma gång blef gästgifvaren också af med alla de förmåner han i sådan egenskap förut åtnjutit, räntan indrogs till kronan och hemmanet blef roteradt som andra. Det hemman åter som fick bibehålla gästgifveriet var ett frälsehemman, och egaren deraf åsyftade ingenting annat än att bli qvitt en konkurrent i afseende på bränvinsförsäljningen. Meningen med det nu föreliggande förslaget är just att framkalla en konkurrens, så att man icke skall vara helt och hållet beroende af gästgifvarens monopol; ty såsom det nu är kan knappast någon uppträda och täfla med gästgifvaren. Emellertid har det på senare åren någon gång inträffat att spekulanter uppträdt och sjelfve bekostat ny entreprenadstation för att frigöra sig från gästgifvarens monopol. Nu är meningen att än vidare underlätta en dylik konkurrens, genom att åt Konungens Befallningshafvande lemna frihet att flytta skjutsstationen från gästgifveriet. För några år sedan väcktes ett förslag i enahanda syftning, men då afstyrktes det af Lag-Utskottet såsom varande ett ingrepp i gästgifvarnes privilegier. Och om och när det inträffar, att skjutsskyldigheten skiljes från gästgifveriet, tror jag icke det skall möta någon svårighet att till kronan indraga räntan och gästgifvarens öfriga förmåner. Så har det åtminstone i Östergötland skett i dylika fall.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

Herr Rydin: Om det vore så, som Herr Carl Anders Larsson påstod, vore saken helt enkel. Men nu heter det uti komiterades betänkande i fråga om de friheter, räntor eller andra dylika förmåner, som blifvit förut varande gästgifverier i laga ordning tillerkända, att komiterade »ansett omförmälda med de nu varande gästgifverierna förenade förmåner böra fortfarande få af dessas egare eller innehafvare tillgodonjutas äfven i det fall, att, vid anställd entreprenadauktion å den gästgifveriet åliggande skjutsning, annan person skulle komma att öfvertaga antingen både skjutsningen och gästgifverihållningen, eller endast den förra, dock under förbindelse för bemälda egare eller innehafvare att, i händelse vid entreprenadtidens slut förnyadt entreprenadafstal icke skulle kunna för den följande perioden avägabringas, åter öfvertaga de gästgifveriet i berörda hänseende åliggande skyldigheter, på sätt före den tillfälliga flyttningen egt rum.» Häraf är det tydligt och klart, att dessa förmåner icke kunna få åtnjutas af andra än gästgifvarne, och uti 19 § stadgas att, der annan än gästgifvare på entreprenad öfvertagit den ständigt skjutsanstalt åliggande skjutsning, gästgifvaren är skyldig att, mot åtnjutande af nämnda förmåner, under vissa förhållanden tillhandahålla entreprenören nödigt utrymme för hästar och skjutsare. Förslagets stadgande härutinnan äro för mig klara, men skulle Herrarne vara af en annan uppfattning, så går det ju an att återremittera detsamma, på det att ingen otydlighet uti ifrågasvarande hänseende må ega rum.

Herr O. B. Olsson: Inom Utskottet åtminstone har man tänkt sig saken så, som betänkandet angifver. Man kan nemligen föreställa sig, att skjutsskyldigheten öfvertages af en annan person, än den som innehar gästgifveriet, och att detta kan ske för en tid af tre eller fem år eller så länge entreprenadtiden räcker. När denna tid gått till ända är det icke alltid gifvet, att någon ånyo vill öfvertaga skjutsen på entreprenad, och då inträder åter gästgifvarens skyldighet att ombesörja skjutsen. Då han således fortfarande är underkastad ett sådant åliggande, syntes det också Utskottet vara riktigt att han fick bibehålla de förmåner, som ju tillkommit för att utgöra en ersättning för nämnda skyldighet.

Öfverläggningen förklarades slutad; hvarefter Kammaren godkände den förevarande paragrafen.

För § 9 hade följande lydelse föreslagits:

»För åstadkommande af skjutsentreprenader skola Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, så snart det i § 3 omförmälda ordnande af gästgifverierna egt rum, i den mån gällande entreprenadkontrakt icke derför lägga hinder i vägen, vidtaga erforderliga åtgärder samt i sådant afseende för hvarje skjutsanstalt bestämma det antal hästar och åkdon, samt, der så nödigt finnes, ridsadlar, eller der, båtskjuts eger rum, det antal farkoster, som vid anstalten skall under hvarje dygn för resande vara att tillgå; börande härvid iakttagas, att skjutsåtgången lägges till grund för bestämmandet af hästarnes och farkosternas antal

samt att, der betydligt olika antal under olika tider af året utgår, bestämmelserna derefter lämpas.

Beträffande tiden för hästars inställande må icke entreprenör tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran. För skjutsanstalter vid mera befarna vägar ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bestämma högst två hästar inom en half timme och ytterligare högst fyra hästar inom en och en half timme efter anfordran, samt vid mindre befarna vägar högst två hästar inom en timme och ytterligare högst två hästar inom två timmar, likaledes efter anfordran. Finnas hästar derutöfver vara vid någon skjutsanstalt behöffige, må för deras inställande icke bestämmas kortare tid än tre timmar. Vid skjutsanstalt, der antalet resande är ringa, men anstalten med hufvudsakligt afseende å angelägenheten deraf, att skjuts vid resor i tjensteärenden finnes att tillgå, af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anses böra bibehållas, må vid entreprenadvilkorens bestämmande icke stadgas kortare tid för skjutsens inställande än tre timmar. Skjutsdygnet räknas från klockan sex eftermiddagen det ena dygnet till samma tid det andra.

Akdon, som det aligger entreprenör tillhandahålla, böra vara försedda med stoppad dyna och fotsack af läder; samt, der det är hjulåkdon, jemväl med jernfjedrar.»

Beträffande innehållet af denna paragraf anförde

Herr Rubenson: Trots den mera välmenande, än välbetänkta uppmaning, som Herr Ola Månsson stälde till minoriteten i Kammaren, att den skulle lemna förslaget aldeles ovidrördt, emedan det skulle vara fullkomligt ändamålslost att ifrågasätta någon ändring i den heliga urkund, som kallas Sammansatta Stats- och Lag-Utskottets utlåtande N:o 1, och trots den sanktion, som Kammaren gaf åt denna Herr Ola Månssons uppmaning genom sitt beslut, att paragraferna i förslaget icke vidare skola uppläsas, kan jag icke underlåta att göra några anmärkningar emot denna paragraf, som utgör en af förslagets kärnpunkter.

Andra momentet i paragrafen gör vid genomläsandet ovilkorligen det intryck, att det icke är fråga om att gifva de resande, utan endast gästgifvarne och entreprenörerne några rättigheter. Jag tror icke att detta omdöme är för hårdt, utan att hvar och en, som genomläser detta stadgande, skall instämma med mig deruti. Andra momentet lyder nemligen sålunda: »Beträffande tiden för hästars inställande må icke entreprenör tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran. För skjutsanstalter vid mera befarna vägar ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande bestämma *högst* två hästar inom en half timme och ytterligare *högst* fyra hästar inom en och en half timme efter anfordran, samt vid mindre befarna vägar *högst* två hästar inom en timme och ytterligare *högst* två hästar inom två timmar, likaledes efter anfordran. Finnas hästar derutöfver vara vid någon skjutsanstalt behöffige, må för deras inställande *icke* bestämmas *kortare tid* än tre timmar.» Här finnes icke en enda bestämmelse, som är till skydd för den resande för att förekomma, att han kan blifva tvungen att vänta längre än skäligt är. Deremot kan ingen entreprenör åläggas att till den resandes

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

förfogande, straxt han anländt, ställa hästar, äfven om sådana finnas på stall och uthvilade. Den resande måste vänta minst en half timme, så vida han icke — hvilket väl torde blifva den praktiska följden af stadgandet — erbjuder entreprenören särskild ersättning utöfver den, som enligt taxan blifvit faststeld. Jag vill icke neka till, att sådana fall skulle kunna inträffa, då hästar icke kunna stå till den resandes disposition genast vid anfordran, och jag antager, att rättvisa och billighet bjuda, att lagstiftaren tar hänsyn till sådana landsorter, der hästarne bruka hållas på bete på afstånd från gästgifvaregården. Men der detta icke är förhållandet, der hästar finnas i stallet, synes mig ett stadgande, som förnekar den resande den förmån, att genast erhålla skjuts, vara minst sagdt abderitiskt.

Dessutom ber jag att få anmärka mot denna bestämmelse särskildt, att jag icke förstår huru meningen är att det skall gå till på de ställen der entreprenör icke finnes. Här förekommer blott den bestämmelsen, att entreprenör icke må tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran; men huru det skall förhållas vid gästgifvaregårdar, der ingen entreprenör finnes, derom förekommer visligen intet stadgad.

Jag skulle under andra förhållanden yrka återremiss af denna § i syfte att regeln måtte blifva den, att hästar kunna genast erhållas af den resande, men att Konungens Befallningshafvande skulle hafva rätt att vid sådana gästgifvaregårdar, der hästar icke skäligen kunna genast stå till reds, meddela undantag från denna regel. Under närvarande förhållanden och i händelse jag för denna mening icke erhåller understöd af någon som i denna Kammare mäktigare är än jag, vill jag emellertid icke göra något yrkande.

Grefve Björnstjerna: Jag hyser mycket stora betänkligheter vid det beslut, som i går fattades. Måtte det blifva lyckobringande, men för att så skall ske, hemställer jag om det icke är skäl att se till att verkliga orimligheter i förslaget rättas, och en sådan orimlighet måste väl vara, att man i afseende å kommunikationsförhållanden söker komma några sekler tillbaka i vårt land. För närvarande veta vi ju, att på de flesta ställen en resande kan erhålla häst genast, äfvensom att, om det stadgade antalet hästar är utgånget, möjlighet dock finnes att efter någorlunda beräknelig tid erhålla häst; efter detta förslag deremot kan det inträffa, att den resande efter det de sex eller sju hästar, entreprenören efter vissa tjemmar skall hålla till hands, äro utgångna, får vänta 24 timmar. Är sådant lämpligt i 19:de seklet? Huru skall det vidare gå vid sådana stationer, som ligga vid mindre befarna vägar, men der hästar ändock skola finnas för att tjänstemännen skola komma fram? Dessa sistnämnda få vänta tre timmar på hvart ställe. När komma de då fram? Eller huru skall det gå, om, såsom ofta händer i Norrland, fartyg frysa in t. ex. i Söderhamn och besättningarne skola skickas till Sundsvall? Jag antager att manskapet utgör 20 personer. Huru lång tid skall åtgå för desse att komma från Söderhamn till Sundsvall om, då de hinna till första stationen, alla hästar äro utgångna? De få således vänta derstädes 24 timmar och sedan på samma sätt vid hvarje station hela vägen uteder. En sådan inrättning kan väl omöjlig vara tidsenlig? Då jag önskar att saken

ordnas på det sätt, att icke allenast den skjutskyldige, utan äfven de som behöfva resa tillgodoses, vågar jag hoppas att Kammaren återremitterar denna §.

Angående förändrad reglering af skjutsväsendet.

(Forts.)

Herr Stråle: Jag tillät mig icke i går att blanda mig uti den ändå alltför långa diskussionen; det må derföre i dag tillåtas mig att yttra några få ord just med afseende på denna ifrågavarande §. Det ligger nemligen en viss motstridighet i denna §; och denna motstridighet har sin grund deri, att man sökt att af två fullkomligt motstridiga principer komma till ett resultat. Jag säger motstridiga derföre att man å ena sidan uppställt den grundsatsen, att hvar och en som reser skall betala skjutsens fulla värde, men sedan man väl etablerat denna rigtiga grundsats, finner man, att man icke kan hålla fast vid densamma, utan säger i stället, att det blir för mycket för den resande att betala skjutsens verkliga värde och att det derföre måste blifva några andra, som egentligen icke hafva med skjutsen att skaffa, som skola betala skilnaden. Man kommer således till ett resultat af två fullkomligt skilda grundsatser. Man har å ena sidan sökt att få den högsta möjliga lega, ehuru denna icke fullt motsvarar skjutsens fulla värde, under det man å andra sidan, genom att icke bereda den resande alltför orimliga fördelar, velat undvika att onödigtvis fördyra entreprenadbidraget, som i allt fall måste utgöras af andra personer, än de som åka. Jag anför detta såsom ett försvar mot de anmärkningar, som redan blifvit framställda och måhända icke alldeles sakna grund; men jag tillåter mig i detta hänseende erinra, att vi hafva så många traditioner i vårt land, som hvilat på origtiga antaganden, och denna af två talare framställda grundsats, att hvar och en som behagar resa skall finna för sig alla möjliga bekvämligheter utan afseende på att han icke betalar fullt — denna grundsats, som efter hvad vi i går hörde, har sin grund i våldgästningen, finnes icke tillämplad i något civiliseradt land. Jag vädjar till de herrar, som yttrat sig i denna rigtning, huruvida det finnes något civiliseradt land, der det står hästar i ordning och vänta på den som behagar resa. För min del känner jag icke något sådant land; i andra länder med rikare tillgångar och i allmänhet bättre förmåner än vi ega, förekommer ingen station, der det finnes hästar till obegränsadt antal att tillgå, utan om någon behagar åka, finnas s. k. extra poster, som man får beställa, och diligenser, som afgå på bestämda tider, efter hvilka den resande får rätta sig. Jag anför detta såsom ett skäl, hvarföre man icke nödvändigt behöfver att onödigtvis betunga dem, som skola betala, då andra skola åka.

Man har talat om att det bör beredas ett skydd för de resande, men jag hemställer, huruvida man icke å andra sidan kan tala om ett skydd för dem, som skola behöfva fortskaffa de resande; och man har i detta hänseende sökt att träffa en medelväg, som möjligen kan ut sättas för anmärkningar, men som i allt fall, likasom hela förslaget, efter min uppfattning, är ett försök att, som man säger, ställa kyrkan midt i byn.

Hvad beträffar dessa mycket omtalade hästar, som alltid skola finnas i ordning, tillåter jag mig vädja till en bland de tabeller, som

Angående för-
ändrad regle-
ring af skjuts-
väsendet.
(Forts.)

komiterade uppgjort, och der det visar sig, att af 1,559 gästgifverier i Sverige har det varit 1,047, der det gått ut en häst eller mindre än en häst, d. v. s. ingen häst, om dygnet; det är icke mera än 51 gästgifvaregårdar af 400, der det gått ut 4 hästar om dygnet. Dessa siffror måtte väl bevisa, att det är temligen sörjdt för de resandes bekvämlighet, då det är föreskrifvet, att det alltid skall finnas 6 hästar på dygnet, som skola stå i ordning.

Vidkommande den halfva timme, som de resande skola få vänta på skjuts, så förefaller mig talet derom nästan som en barnslighet. Vi veta ju, att det förut atgått mycket mera än en half timme och att den resande sjelf ofta nog varit anledning dertill. Detta stadgande afser endast att bereda rättighet för entreprenören att få på sig den tid, som behöfves för att spänna från och spänna till nya hästar, och jag tror att halftimmen i de flesta fall väl behöfves.

Min granne till höger framdrog ett exempel, som efter min uppfattning är särdeles upplysande, just med afseende på de orimliga anspråk man i detta fall uppställer. Han talade om en skeppsbesättning, som kunde frysa in i Söderhamn, och undrade huru lång tid skulle erfordras för att frakta densamma till Sundsvall. Jag får härå svara, att man stiftar icke lag för undantagsfall; man har icke en skjutsordning för den händelse att en skeppsbesättning fryser in i Söderhamn — förutom det att en skeppsbesättning är ämnad att fara på sjön, men icke att åka på landsvägarne; och om äfven resan skulle fördröjas ett dygn, vore detta ett mindre ondt, än om man skulle stifta en så sträng författning i afseende på skjutsen, att det ständigt skulle stå hästar mellan Söderhamn och Sundsvall och vänta på att en skeppsbesättning kunde frysa in i Söderhamn. Jag tror att detta skulle blifva dyrare. Jag medgifver villigt att det finnes åtskilligt, som jag skulle önska vara till förmån för den resande, men då man stiftar en lag sådan som denna, anser jag det vara lika viktigt, att man ser till godo dem, som skola betala för den resande, som den resande sjelf, hvilken i allt fall icke betalar skjutsens fulla värde. Då man nu icke anser sig kunna sätta skjutslegan så hög, att den resande får betala fullt, så må den resande icke pretendera mera än skäligen kan vara; och i detta fall synes det föreliggande förslaget hafva uppfyllt alla berättigade fordringar.

På dessa grunder har jag inom Utskottet deltagit i förslaget, till hvilket jag således hemställer om bifall.

Häruti instämde Herr *Nils Pettersson*.

Herr Talmannen ankom nu och öfvertog ledningen af förhandlingarne samt lemnade ordet till

Herr Rydin, som yttrade: Med anledning af hvad den siste tälaren nämnde derom, att man i andra länder bestämt vissa timmar, då skjuts skall vara i ordning, får jag nämna, att jag just saknar en sådan bestämmelse i detta förslag, som t. ex. i den norska skjutslagen förekommer, der det nemligen finnes föreskrifvet, att vid vissa gästgifvaregårdar, som ligga nära jernvägar och diligenslinier, man icke

behöfver hafva hästar till reds annat än under vissa dagar; enahanda är förhållandet under de tider af året, då ångbåtsfarten är öppen. Här deremot äro några dylika bestämmelser icke iakttagna, utan man väntar här, att detta trollspö, auktionen, skall göra allt. Så t. ex. bestämmes, att auktion skall hållas äfven på sådana gästgifvaregårdar der man endast kan vänta sig resande i tjänsteärenden. Kan det vara rimligt att anställa entreprenadauktion för ett så sällsynt förekommande fall som det att en resande färdas i tjänsteärenden? Vore det då icke bättre att genom godvillig öfverenskommelse söka anordna huruledes embetsmännen skola kunna fortskaffas? Jag vill fästa uppmärksamheten på hurudant förhållandet är å ett par norrbottnensgästgifvaregårdar. Vid den ena, Junisoando, utgå 41 hästar årligen, mot åtnjutande af ett entreprenadbidrag af 500 kronor; vid den andra, Gellivara, utgå 17 hästar om året med ett entreprenadbidrag af 450 kronor. Kan det nu vara rimligt att för ett så litet hästantal skall arrangeras entreprenadauktion? Detta förhållande å ena och det dåliga sätt, hvarpå den resande blir tillgodosedd, å den andra sidan, borde fordra, att denna § omredigerades.

Talaren sade ock, att det icke vore den resande, som borde hafva fördelen, utan att man borde tänka på dem, som måste lemna entreprenadbidraget. Han deltog icke i gårdagens debatt och har derföre kanske icke reda på att bidraget från den skjutsskyldige är helt och hållet afskaffadt, så att det numera icke är fråga om något bidrag från enskilde personer, ty det kommer hädanefter att utgå dels såsom landstingsskatt och dels såsom statsbidrag, samt drabbar således icke den enskilde annorledes än såsom en för detta ändamål honom påförd beskattning; och det är väl för att staten skall träda emellan och iakttaga den resandes rättigheter och skydda honom emot prejerier, som man på staten och länen öfverflyttat bestyret med de resandes fortskaffning och det är väl bland annat ett sådant skydd, som nu gällande skjutsstadga borde tagit hänsyn till.

Herr Magnus Andersson: Man märker i dag likasom man märkte i gar, att vara herrar motståndare kommit öfverens om att våga ett sista försök att spränga författningen samt att, då detta icke lyckats dem vid stormningen emot författningen i dess helhet, de nu försöka det genom att kasta sig öfver en enda punkt. Men jag tror att här kommer att besannas det gamla ordspråket, som talar om att man »bränner sina kol förgäfves.» Förslaget har gått igenom allt för många skärseldar för att icke det samma skulle äfven i denna Kammare bestå profvet.

På grund häraf yrkar jag bifall till förslaget i dess helhet.

Herr Carl Ifvarsson: Det går ganska väl an att omskrifva paragrafen i den syftningen, att skjutsen ordnas bättre och lämpligare för den resandes bekvämlighet och så att den resande icke får något skäl att klaga. Men häraf framstår såsom en naturlig följd den omständigheten att skjutsen i sådant fall blir dyrare. Och då blir frågan: hvem skall betala? Tänker man sig att å gästgifveri eller skjuts-

Angående förändrad reglering af skjutsväsendet.
(Forts.)

station skola finnas på stall hästar, tillräckliga för befordran af alla de resande, som der passera fram, då är det gifvet att antingen legan eller entreprenadbidraget måste blifva mycket högt. Jag antager dock att det egentligen är det senare man i sådant fall kommer att lägga an på, emedan skjutslegan icke kan drivas upp utöfver hvad körs-lorna i allmänhet inom orten gälla. Om nu så är förhållandet, måne Herrarne skola tycka mera om, att man ordnar bättre för den resande genom att lägga större afgifter på dem, som skola lemna bidragen. Jag tror icke, att Herrarne skulle blifva belättna med en sådan förändring, helst jag i går hörde klander uttalas deröfver att enligt föreliggande förslag daglönaren till och med åläge att deltaga uti entreprenadbidragens utgörande. Måne dock icke, om anmärkarne få sin vilja fram, och entreprenadbidragen således komma att ökas, det är större skäl till klagan i detta hänseende än nu. Det är nemligen alldeles gifvet att man icke kan ställa allt på bästa fot å ena sidan för den resandes fortkomst och å andra sidan i fråga om betalningen, ty det är klart att dessa omständigheter motväga hvarandra. Derföre är också föreliggande förslag upprättadt i afsigt att åstadkomma någon billighet å båda sidor, och jag tror derföre att det är bäst att hålla på det.

Medgifvas måste emellertid att genom förändringen den resande icke har så stora fördelar för sin fortkomst som nu, derest han icke genom förbudssedlar beställer skjuts att vara i ordning vid viss tid. Men jag förmodar att poststationer finnas på de flesta ställen, der skjutsanstalter inrättas, och då är det ju möjligt för den resande att utan stora kostnader på förhand beställa skjuts, ty förbudet kan han väl skicka så långt på förhand att beställningen blir gjord flera timmar innan häst behöfves. Det fåtal hästar, som efter en halftimme skulle vara att tillgå, är afsedt för dem, som göra kortare resor. De som resa längre vägar få deremot, om de vilja vara trygga för att komma fort fram, begagna sig af förbud. Möjligtvis kan man invända, att det bestämda antalet hästar för dygn icke räcker till, och att således, äfven om man begagnar förbud, man dock kan blifva uppehållen på skjutsanstalten. Deremot vill jag påminna, att, då Konungens Befallningshafvande har rätt att bestämma hästantalet för dygn, så kommer skulden att hvila på Konungens Befallningshafvande, om hästantalet icke bestämmes så högt som under normala förhållanden erfordras, och det är ju för sådana förhållanden man lagstiftar. Jag tror således att i detta hänseende icke förefinnes skäl till någon egentlig anmärkning.

En talare anmärkte, att det icke var rimligt att genom entreprenad föranstalta om skjuts allenast för tjänstemän. Det är dock icke fråga om vissa skjutsanstalter endast för tjänstemän, ehuru dessa anstalter komma att inrättas med hufvudsakligt afseende derå att tjänstemännen skola komma fram på sina embetsresor, då äfven andra personer få begagna dessa skjutsstationer. Att man å dessa icke kan få hästar förr än efter 3 timmar kommer sig deraf, att det skulle blifva allt för kostsamt att åstadkomma entreprenaden, derest häst ovilkorligen skulle lemnas efter kortare tid. Om t. ex. från stationen skjutas blott en gång i månaden, så vore det ju orimligt om entreprenören

skulle skaffa häst en half eller en timme efter beställningen. Men om han har 3 timmar på sig, så kan han ju lugnt hafva sina hästar på bete eller sysselsätta med jordbruket och likväl hinna att sedan skjuts är bestäld hemta dem eller låta dem beta, innan de gå ut i skjuts. Således blir det mycket lättare att under sådana vilkor, som här äro föreslagna, erhålla entreprenad, än om man stadgade kortare tid för hästs utlemnande.

icke heller kan jag inse, att skjutsen på dessa ställen kan ordnas lämpligare än genom entreprenad; ty i annat fall måste länsmannen ut och ackordera i orten om skjutsens bestridande, och i detta fall skulle kostnaden antagligen blifva högre, än då vid entreprenadauktionen flere täfla om lägsta anbudet.

Jag ser icke angeläget att vidtaga någon förändring uti denna §, emedan, om man vill se på de resandes förmån, man äfven måste se på konsekvensen deraf och den är: en ökad kostnad både för staten och länet.

Jag yrkar derföre bifall till paragrafen oförändrad.

Herr *Mejenqvist* förenade sig uti Herr Carl Ifvarssons yttrande.

Herr Dickson: Jag hade tänkt hemställa om återremiss af andra momentet i denna paragraf i syfte att åstadkomma en bestämmelse, som, bättre än den föreliggande, skulle befrämja samfärdseln; men då jag finner, att äfven fogligt framställda skäl här blott med motvilja emottagas och att, om man får döma efter Herr Magnus Anderssons i Gripenberg yttrande, dessa skäl och framställningar tillskrifvas mindre goda motiv, så skall jag med hänsyn till den af samme ärade talare afgifna kategoriska förklaring att detta förslag, huru bristfälligt det än må vara, ändock kommer att i oförändradt skick antagas, helt och hållet afstå från ordet, samt icke vidare yttra mig i denna fråga.

Herr Sjöberg: Jag skall endast tillåta mig att yttra några få ord. Jag hade föreställt mig, att då man vidtog en så stor reform, som denna, så skedde det väl i syfte att befrämja den allmänna samfärdseln — om hvilken talats så mycket, icke allenast i komiterades betänkande utan äfven i Herr Departementschefens anförande så väl till statsrådsprotokollet som jemväl ytterligare i går i denna Kammare — men deremot skedde det väl icke för att denna samfärdsel skulle komma i ett sämre tillstånd, än det, i hvilket den för närvarande befinner sig. Jag har visserligen en och annan gång hört omnämnas, att vissa länsstyrelser skulle hafva företagit sig att fixera ett oskäligt antal hästar, som borde vara att tillgå vid anfordran eller åtminstone efter någon kortare tid. Särskildt har jag mig icke ett sådant förhållande med visshet bekant. Jag har sjelf i många år tillhört en länsstyrelse, der man med ytterlig samvetsgrannhet gick till väga vid behandlingen af dylika ärenden, och har jag således icke något att från den tiden förebrå mig i antydda hänseendet. Jag vill också föreställa mig att, om, hvilket jag dock icke är benägen att tro, gröfre fel förelupit, det varit en ganska lätt sak att få ändring derutinnan, ty då, såsom vi veta, det knappast finnes någon sak, hvarmed icke Kongl. Maj:t skall

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.*
(Forts.)

besvärar äfven af den obetydligaste anledning, så skulle väl en så vigtig omständighet, som denna, ofta nog hafva blifvit föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, dervid rättelse i ett sådant missförhållande antagligen kunnat vinnas. Men att, på sätt i förevarande paragraf är föreslaget, förklara, att icke ens vid skjutsanstalter, belägna vid de mest befarna vägar, entreprenören må kunna tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran, synes, lindrigast sagdt, orimligt. Herr Stråle, hvilken säger sig hafva tagit någon del i Utskottets tillstyrkande hemställan i detta afseende, sökte förklara saken på det sätt, att, då det i allmänhet åtginge en half timmes tid för hästarnes för- eller urspännande, så vore denna tidsbestämmelse af *en half timme efter anfordran* i sjelfva verket identisk med uttrycket: *vid anfordran*; men jag tillåter mig erinra att i paragrafen talas om hästars inställande, och icke om deras för- eller urspännande och att således den tid, som dertill åtgår, skulle komma att utöfver denna halftimma medföra ytterligare tidsutdrägt. Nu är det gifvet, att det kan förekomma fall, — ehuru dessa antagligen äro ytterst få — då det för en resande är likgiltigt, om han kommer fram långsamt eller fort; men det kan äfven vara andra tillfällen, der det, så till sägandes, gäller lifvet att komma fort fram, eller då en tjänsteman reser i kronans ärenden och måste fram, äfvensom ock andra enskilde personer rörande fall, der det visserligen icke gäller lifvet, men det ändå är af vigt för den resande att icke blifva hindrad, utan hvarje minuts uppehåll kan komma att stå honom dyrt — hvad blir då följden af ett dylikt stadgande? Jo den, att vid dessa mera befarna vägar anskaffar och underhåller entreprenören flere hästar utöfver det författningsenligt bestämda lilla antalet, hvarigenom han blir försatt i tillfälle, som antagligen icke af honom försummas, att preja den resande, hvilken i ty fall till äfventyrs nödgas för att komma fram betala mångdubbel skjutsafgift.

Förslaget är, i korthet sagdt, sådant, att, derest det antages, man kan säga, att det blir ett verkligt syndastraff att hädanefter nödgas resa på landsväg i Sverige. Jag vill härvid icke tala om dem, som resa vare sig för sitt nöjes skull, eller för att uppfriska sina sinnen, eller ock för att studera natur och folk, utan endast om sådana, som nödvändigt måste på sådan väg färdas i allmänna eller enskilda angelägenheter. Jag frågar nu, huru tillgodoser detta förslag sådana anspråk? Jag skall icke tillåta mig att vidare söka besvara den frågan, enär jag redan lofvat att fatta mig kort; men då en talare här midt emot, nemligen Herr Magnus Andersson i Gripenberg, förklarade, att han vore fullkomligt belåten icke endast med denna del utan med förslaget i dess helhet, och att förslaget undergått så många skärseldar, att detsamma kunde anses vara fullgodt, vill jag endast anmärka, att, om så är förhållandet, måste dessa eldar brunnit mycket svagt, ty det är obestridligt, att icke blott denna paragraf utan, snart sagdt, hvilken som helst kan gifva anledning till berättigade anmärkningar. Jag beklagar länsstyrelserna, som skola sätta lagen i verkställighet, enär den antagligen kommer att medföra sådana svårigheter, hvilka de Herrar, som nu ifra för förslagets antagande, icke kunna föreställa sig.

Men, mine Herrar, jag skall icke tillåta mig att vid de följande paragraferna göra några anmärkningar, och jag förklarar, att, ehuru

jag skulle vara i stånd att framställa många sådana, jag icke skall vidare yttra mig i detta ämne, utan vill jag för min del lemna majoriteten i ostördt lugn att antaga det återstående af förslaget.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Grefve Björnstjerna: Herr Talman, mine Herrar! Min granne här bredvid, Herr Stråle, har troligen icke hört hvad jag och Herr Rubenson anfört, ty hade han det gjort, hade han omöjligt kunnat säga hvad han nu sagt. Hvem af oss har talat om, att det skulle finnas hästar att tillgå i obegränsadt antal genast vid anfordran? Ingen af oss har ens tänkt sig detta. Vi hafva endast talat om, att, — der entreprenören nu är skyldig lemna hästar vid anfordran, — han äfven hädanefter bör hafva detta åliggande. Ingen af oss har fordrat, att skjutsväsendet i hvad det afser de resandes bekvämlighet skall ordnas bättre än för närvarande, utan blott att det icke skulle blifva sämre, än det nu är.

Den värde talaren yttrade vidare, att man utomlands icke får hästar genast. Detta är ett misstag; i hvilket land som helst utom Skandinavien får man dem hvilket ögonblick som helst vid poststationerna, och dessutom bekväma vagnar. Hvarken Herr Rubenson eller jag har här yrkat något sådant för vårt land. Vi endast talade om, att man icke borde få det sämre än nu, och dertill tror jag vi kunna anses vara berättigade.

Herr Karl Ifvarsson talade om, att det vore lätt att skicka förbudssedel, om man vill komma fort fram. Jag kan efter 9 §:s stadgande icke finna, att en förbudssedel hjälper, ty om entreprenören skall hålla t. ex. 6 hästar och alla dessa gått ut, så fås inga vidare. Förbudet får ligga och vänta, möjligen i tjugufyra timmar. Den resande träffar då snart sitt förbud men deremot inga hästar. Möjligen kan någon annan läsa ifrågarande paragraf på annat sätt, men såsom jag läst den förhåller det sig så som jag nu sagt.

Hvad åter angår det exempel, jag anförde, om de norrländske sjömännen, får jag säga Herr Stråle, att det ingalunda är ett ovanligt förhållande, utan ett sådant som alla år inträffar. Det är visserligen ganska ledsamt, att sjömannen icke alltid kan vara på sjön, men när sjön är tillfrusen, får han väl söka land och då bör han väl äfven i beräknelig tid kunna komma hem. För öfrigt anförde jag detta blott såsom ett exempel på huru det kommer att tillgå, när flera resande anlända än att de kunna befordras med det hästantal entreprenören skall hålla.

Jag inser väl, att Herrarne beslutat antaga förslaget med alla dess brister. Må då så ske. Jag har endast velat fästa uppmärksamheten på, att för den goda sakens skull det icke vore ur vägen att göra sådana ändringar, att man kunde vara belåten på båda sidor, både den resande och den skjutsande, samt att den resande således, då han betalar mera än nu, åtminstone icke skall komma i en sämre ställning än den, i hvilken han nu befinner sig.

Herr Jöns Rundbäck: För att bedöma följderna af dessa nya bestämmelser angående hästarnes antal m. m., tror jag, att man måste taga någon hänsyn till de förhållanden, som för tillfället existera. Hurudant

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

är nu detta? Jo, på de ställen, der reservskjuts eger rum, får den resande vänta, tills hästarne ankommit från reservhålet, som kan ligga på en half mils afstånd från gästgifvaregården, liksom under sommartiden hästarne kunna vara ute å bete å öfver en half mils afstånd. Förutsatt att den resande icke sändt förbudssedel, får han således vänta vanligen omkring fem timmar. Der hållskjuts eger rum men de för dygnet afsedda hästarne äro ute, kommer man heller ingenstädes utan att vänta. Och huru ställer sig förhållandet på de orter, der entreprenad är inrättad? Jo der är bestämdt, huru många hästar entreprenören bör hålla, och äro dessa ute, kommer man icke fortare då än enligt detta förslag. Således är det nu inga nya stadganden i detta hänseende, som äro ifrågasatta, utan redan nu får den resande lof att skicka förbudssedlar före sig för att försäkra sig om snabbare fortkomst. Om flera hästar behöfvas, än de som för vanliga fall anses erforderliga, skola dessa visserligen ej förr än efter tre timmar tillhandahållas, men har entreprenören förut genom förbudssedel erhållit underrättelse om beställningen, är ju så lång väntan icke behöfzig. Men icke kan entreprenören äläggas att hålla huru många hästar som helst vid anfordran eller inom kort tid; skickas deremot förbudssedlar, tror jag han måste vara betänkt på att draga försorg om, det hästar finnas att tillgå.

Således tror jag icke att det är så farligt att antaga dessa stadganden. Deremot tror jag, att dessa nya stadganden komma att framkalla en sak, som jag tror vore ganska god, nemligen att å alla vägar, der en något jemnare trafik finnes, komma att hädanefter inrättas ordentliga diligensturer, såsom t. ex. nu från Södertelge till Malmköping, der en sådan diligen går fram och tillbaka å regelbundna tider. Detta tror jag skulle vara en särdeles klok anordning, i synnerhet om dessa turer ställes i förbindelse med ångbåts- och jernvägsturerna. En sådan reform tror jag lättligen skall, efter antagande af dessa nya stadganden, af sig sjelf frambringas, utan att man derom behöfver införa särskilda stadganden.

Visserligen har jag hört många anmärkningar under diskussionen framställas mot den nu föredragna paragrafen, men deremot har jag icke hört, hvad dock vore intressant att veta, huru Herrarne skulle önska få samma paragraf formulerad för att derigenom förebygga de olägenheter, som — jag medger det — verkligen enligt förslaget förefinnas. Men jag tror icke detta skall blifva så lätt. Jag vill för egen del i allt hvad ske kan bidra till de resandes bekvämlighet, men jag kan icke se, huru man skall kunna komma längre än hvad nu skett, eller att paragrafen lämpligen kan erhålla en annan uppställning än den nu har.

Herr *Chr. Assarson* instämde med Herr *Rundbäck*.

Herr *Hammarberg*: Jag har icke deltagit i den debatt, som i går fördes om frågans finansiella del; Idenna har nu blifvit af Kammaren antagen, och då så skett, önskar jag innerligen, att det måtte vara till landets fromma och de resandes nytta. Jag vill icke heller nu besvära Herrarne med något långt föredrag, utan vill endast i den allmänna

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

samfärdselns intresse yrka återremiss af den föreliggande punkten. I väsentliga delar hafva de, som önska förslaget antagande, redan fått sin vilja fram, och ingen kan liffigare än jag önska, att det måtte hafva skett till landets fördel, men då här endast är fråga om detaljbestämmelser, som dock i det praktiska lifvet för alla, som hafva intresse att göra skyndsamt resa, äro af största betydelse, kan jag icke annat än söka draga mitt strå till stacken för att befrämja denna samfärdsels intresse. I detta syfte ber jag att få yrka återremiss på den föredragna punkten, under förhoppning att Utskottet må komma till ett bättre resultat, mera befrämjande de resandes rättmätiga anspråk på fortkomst.

Herr Nils Pettersson: Herr Grefve och Talman! Mine Herrar! Att denna fråga är ganska svår att lösa har diskussionen så väl i går som i dag visat. I går hörde man oupphörligt påstås, att man genom antagande af detta förslag skulle åstadkomma en stor orättvisa, då man skulle lägga en tyngre beskattning på de lägre samhällsklasserna, som nu nästan icke hafva någon. I dag hör man en helt annan sträng anslås, nemligen att de resandes bekvämlighet icke är tillgodosedd. Huru kunna Herrarne tro, att dessa två åsikter skola kunna förenas, så att på samma gång man skulle ställa det fördelaktigt för den resande, man på samma gång skulle minska bidraget till skjutsen och göra den billigare.

Det har också af en föregående talare blifvit nämnt, huru orimligt det är att ena dessa åsikter. Det nu föreliggande förslaget är det enda möjliga att förena de skilda intressena. Vill den resande hafva bekvämligheter, bör *han* också få betala för dem. Inom Utskottet talade man ganska mycket om denna 9 § i detta syfte, och den diskuterades ganska fullständigt inom Utskottet. Jag får också verkligen säga, att det skulle kunna gå an på det viset, om man stadgade, att Konungens Befallningshafvande kunde förordna, att ett visst antal hästar genast skulle vara att tillgå, men det blefve då bestämdt mycket dyrare.

Om man har aldrig så liten erfarenhet om huru det i allmänhet går till på gästgifvaregårdarne, så bör man veta, att den halftimmes väntan, man här har gjort så mycket väsen af, på det hela icke är någonting att tala om för den resande; ty så länge uppehåller han sig nog ändå åtminstone på de flesta gästgifvaregårdar. Dessutom böra vi komma ihåg att här är fråga om ett land så vidsträckt som Sverige, och att den här författningen är afsedd att gälla för hela landet, der på olika orter många olika förhållanden äro rådande. För den t. ex. som bor i en stad kan väl en half timme synas vara en ganska lång väntan, och att det derföre är orimligt att han icke genast skall få hästar, men på landet är det icke på samma sätt. Der har man under flera månader på sommaren sina hästar ute på bete, ibland kanske ganska långt bort, och då är det naturligtvis nästan omöjligt att kunna tillhandahålla hästarne genast. Jag tror derföre att om man vill ha frågan löst, så bör man antaga Utskottets förslag sådant det är. Och skulle det sedermera i praktiken visa sig, att ett eller annat stadgande icke vore så alldeles lämpligt, så är det väl inte värre med

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.*
(Forts.)

det än att man vid en kommande riksdag kan få det ändradt. Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Carl Ifvarsson: Det är verkligen med en viss tveksamhet, som jag ännu en gång vågar besvära Kammaren med ett yttrande i denna fråga, men jag har blifvit uppkallad af en talare på stockholmsbänken. Han tycktes nemligen icke hafva hört, att jag redan i mitt förra anförande på förhand bemötte den anmärkning, som han framstälde. Jag förutsåg nemligen, att man skulle komma med den anmärkningen, att då antalet hästar, som en gästgifvare vore skyldig att tillhandahålla vore begränsadt, det kunde komma att inträffa, att detta en gång för alla bestämda hästantalet befundes otillräckligt; och jag yttrade derföre, att, om så blefve händelsen, så låge skulden hos Konungens Befallningshafvande, som icke tillsett att antalet hästar vid gästgifvaregårdarne blifvit satt nog högt. Jag afsåg då naturligtvis de normala förhållandena, ty sådana undantagsfall, som man här talat om med skeppsbrutna besättningar och sådant kan man väl svärigen vid meddelande af hithörande bestämmelser taga i beräkning. Jag tror derföre att allt nog skulle gå ganska bra, förutsatt att Konungens Befallningshafvande göra sin pligt, och det far man väl hoppas att de skola göra i det här fallet, om det ock i åtskilligt annat understundom kan vara litet tvifvelaktigt med den saken. Min åsigt är, att det blir svårt att få några stadganden i det här afseendet som äro bättre än dem Utskottet föreslagit. För att förekomma att icke vid något tillfälle alla hästar skola ha gått ut, lär väl knappast finnas någon annan utväg, än att ålägga entreprenören att tillhandahålla obegränsadt antal hästar, men hvilken entreprenör vill väl åtaga sig något sådant? På det sättet skulle han ju få lof att tillhandahålla hästar äfven åt trupper under marsch och få all kronoskjuts på sig öfverflyttad. Någon begränsning anser jag derföre böra finnas; och i detta hänseende ankommer det på Konungens Befallningshafvande att se till, att denna begränsning bestämmes efter hvad förhållandena i orten påkalla.

Herr Liss Olof Larsson: Då Kammaren redan bifallit så många af förslagets paragrafer och förmodligen kommer att godkänna de flesta af de återstående, så vill jag för min del på det lifligaste tillstyrka bifall till den nu föredragna paragrafen. Denna paragraf är nemligen enda i hela förslaget, som tillerkänner de skjutsskyldige någon förmån, ity att entreprenören hädanefter icke såsom hittills skall vara skyldig att tillhandahålla hästar genast utan högst två hästar inom en half timme och ytterligare högst fyra hästar inom en och en half timme. Jag vet nog att det kan kännas svårt för en resande att vänta, då han har brådtom, men jag har också många gånger sett, hvilka svårigheter det medfört för den skjutsskyldige att tillhandahålla hästar genast. Icke heller tror jag att det lilla rådrum som man nu vill lemna den skjutsskyldige skall bli så svårt för de resande, isynnerhet som den som har mycket brådtom ju hädanefter som hittills har den utvägen att beställa sina hästar förut genom s. k. förbud. Det torde derföre icke bli så farligt med väntan, och min tro är att man af den här halftimmen gjort mera väsen än den i sjelfva verket förtjenar.

En talare på stockholmsbänken påstod, att det skulle kunna hända att en resande skulle få vänta 24 timmar på hästar. Jag kan icke förstå, huru han kan påstå något sådant. Icke annat jag kan läsa den här paragrafen, så står det att entreprenören skall vara skyldig att tillhandahålla högst två hästar inom en half timme och ytterligare högst fyra hästar inom en och en half timme, men om derutöfver behöfs flera, så skall han ha tre timmar på sig. Sålunda finnes ju icke något hinder för Konungens Befallningshafvande att hädanefter som förut, om så anses behöfligt, ålägga entreprenören att inom tre timmar tillhandahålla så många hästar som erfordras.

En annan talare på samma bänk yttrade, att det vore svårt för en resande att nödgas vänta en half timme »om det stod för lifvet» som han sade. Det var ganska förvånande att få höra ett sådant yttrande fällas af en representant för Stockholm, och jag vill då fråga Herr talaren, huru går det att komma från Stockholm »om det står för lifvet»? Jo, om jag blifvit rätt underrättad, så måste man säga till sex timmar förut, om man vill ha en häst på gästgifvaregården i Stockholm, och då kan det väl icke heller anses så rysligt svårt, om man på landet får vänta en half timme. Jag tror derföre att man med godt samvete kan godkänna paragrafen sådan den är; och får för min del yrka bifall till densamma.

Herr Stråle: Endast ett par ord. Jag kan icke underlåta, oakadt Herr Sjöberg för tillfället icke är närvarande i Kammaren, att i största korthet bemöta hans senaste anförande. Han vidrörde sjelfva hufvudgrunden för förslaget och antog att detsamma utgick från den grundsasten och var affattadt i det syfte att befrämja samfärdseln och tillgodose de resandes bekvämlighet och billiga anspråk. För min del får jag säga att förslaget synes mig hafva tillkommit i den tydliga afsigten att befria jordbruket från en tung börda som hittills tryckt detsamma, samt att man utgår från en alldeles falsk förutsättning om man antager förslaget innebära något sådant som Herr Sjöberg antydt. Så är icke förhållandet och det torde äfven Herr Sjöberg, om han velat, kunnat inse, att förslaget utgår från en helt annan grundsats än han synes tro. Herr Sjöberg yttrade äfven sitt ogillande deröfver att en resande, enligt föreliggande paragraf, icke eger rätt att vid anfordran få någon enda häst. Men jag får fästa hans uppmärksamhet derå att enahanda förhållande eger rum äfven vid resor på jernvägar och ångbåtar, som hafva bestämda afgangstider från hvarje station, till följd hvaraf de resande måste i rätt tid infinna sig vid stationerna om de vilja följa med ett bantåg eller en ångbåt. Herr Sjöberg nämnde äfven att man enligt denna paragraf, icke kunde vid ett gästgifveri eller en skjutsstation genast vid anfordran få en häst, äfven om en sådan skyndsamt vore af nöden att det gälde lifvet. Jag tillåter mig härvid först och främst erinra, att det icke är för dylika undantagsfall som man lagstiftar; och för öfrigt får jag säga, att om en sådan skyndsamt, som nyss nämndes, är behöflig, så lär den resande icke underlåta att villigt släppa till de obetydliga drickspenningar som kunna behöfvas för att genast få häst. Min granne till höger nämnde att man utomlands hade poststationer, hvarifrån häst vid anfordran stod till den

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

resandes förfogande. Ja, detta är mycket riktigt; men så beskaffade gästgifverier eller skjutsstationer finnas icke hos oss.

Grefve Sparre: Jag kan icke neka till att diskussionen här i afton icke förekommit mig riktigt treflig. Det låter som en del af motståndarne till detta förslag — och det hafva de till och med sagt rent ut — icke vilja göra några vidare framställningar utan ämna låta majoriteten i Kammaren i fred och ro antaga sitt förslag. Jag tror icke detta vara rätt. Vid öfverläggningen om ett lagförslag, som är afsedt att blifva gällande för en lång tid, är det hvarje representants pligt att efter måttet af sina krafter lemna sitt bidrag till diskussionen på det att den föreslagna lagen må blifva så god som möjligt. Jag tror således att, om man än icke kan instämna i lagförslaget i dess helhet, man icke bör undandraga sig att mot detsamma framställa de anmärkningar som afse att förbättra hvad som möjligen är oriktigt.

Hvad nu särskildt den föredragna paragrafen beträffar, så tror jag att den kunde tåla vid någon modifikation. Man har i förslaget, såsom Herr Stråle anmärkt, utgått från den synpunkten att åstadkomma samfärdseln så billig som möjligt för staten och så lätt som möjligt för den enskilde, som behöfver begagna sig af skjutsen. Men om nu, då man fastställt en viss skjutsafgift eller taxa af t. ex. 1 krona 60 öre per mil, en entreprenör skulle befinnas villig att, utan något särskildt *entreprenadbidrag*, gå in på att hålla några hästar vid anfordran, hvarföre skulle man vägra honom sådant? Jag har sjelf såsom landshöfding varit i tillfälle att åstadkomma entreprenad på ganska många ställen, hvarest entreprenörerna utan ringaste tvekan förklarar sig beredvilliga att utan något särskildt bidrag anskaffa ett visst antal hästar vid anfordran. Vid sådant förhållande finnes ju icke något ringaste skäl att *förbjuda* ett dylikt anbud. I afseende å första meningen af momentet 2 i denna paragraf, hvilken lyder sålunda: »beträffande tiden för hästarnas inställande må icke entreprenör tillförbindas att inställa häst genast vid anfordran», skulle jag derföre tycka, att man kunde göra följande eller något likartadt tillägg: »derest han icke förbinder sig dertill utan något särskildt bidrag.» Hvarföre skall man tvinga en resande att vänta en half timme på hästar? Det är ju obestriddligen sant, såsom en föregående talare anmärkt, att ofvan citerade stadgande berättigar en entreprenör att preja en resande genom att säga till honom: ja, ni skall få häst som ni begärt men icke förr än om en half timme; har ni brådtom och vill genast komma i väg, så får ni betala mer än vanlig skjutslega. Denna paragraf synes mig alltså i nyss antydda syftning tåla vid en modifikation, likasom jag ock anser att Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i allmänhet böra kunna få något större makt, än denna paragraf föreskrifver, att efter omständigheterna modifiera bestämmelserna i detta hänseende, så vidt sådant kan ske utan större afgifter, då det ju är detta, för hvilket man är rädd. Hvarföre befarar man väl, att bestämmelserna skola göras allt för stränga, om icke derföre att man fruktar att entreprenadbidragen skola blifva särdeles stora? Men om, såsom förut är sagdt, entreprenören vill åtaga sig att mot vanlig skjutslega anskaffa ett större eller mindre

antal hästar vid anfordran, så kan jag icke finna något skäl att förbjuda detta.

Jag skulle derföre vilja hemställa om återremiss i det syfte, att till första meningen af momentet i denna paragraf fogades ett tillägg af det innehåll jag redan haft äran nämna, äfvensom att vid gästgifverier som äro förlagda vid mera befarna vägar hästantalet måtte i någon mån ökas.

Jag tror ej det är förenadt med någon våda att Kammarern beviljar återremiss af denna paragraf, ty derigenom kan ej lagförslaget i det hela rubbas. Jag anhåller således om återremiss.

Herr Hjelm: I går bidrog jag med min röst att göra de principer gällande, hvilka uttalades i Kammarerns beslut med afseende å skjutsfrågan, men jag kan likväl ej gilla alla delar af förslaget sådant det föreligger och speciellt icke den nu föredragna paragrafen. Jag skulle i likhet med några föregående talare önska återremiss i syfte att Konungens Befallningshafvande måtte få något friare händer att efter olika förhållanden vid olika gästgifvaregårdar och skjutsstationer lämna de bestämmelser, som innehållas i denna paragraf. Nu förskrifves här ovilkorligt att station eller gästgifvaregård ej skall vara skyldig prestera mera än 2 hästar inom första halftimmen, den kortaste tiden för tillsägelse om skjuts. På mera trafikerade vägar synes det mig väl litet att 2 hästar kunna erhållas inom halftimmen. Der kunde måhända behövas 10 à 12 hästar och der kunde kanske också utan svårighet presteras flera än 2 hästar inom kortare tid än förslaget bestämmer. Vid andra stationer och gästgifvaregårdar deremot kunde kanske en halftimme mycket väl behövas för att få fram hästarne. Man har till exempel sina betesmarker aflägsat belägna eller bor ett stycke från gästgifvaregården. Det vore således enligt mitt förmenande godt, om Konungens Befallningshafvande egde litet mera utrymme att kunna rätta bestämmelserna efter omständigheterna än paragrafens nuvarande lydelse tillåter. Jag förenar mig derföre med de talare, hvilka yrkat återremiss.

Herr P. N. Bergström: Då jag är en bland de få eller kanske rättare en af de många, som mycket sällan begära ordet, så vågar jag tillåta mig att med några ord uttala min tanke om den nu föreslagna paragrafen. Vårt land har under de senare åren gjort ofantliga framsteg i alla möjliga riktningar och jag hade derföre hoppats att man vid ordnandet af en så vigtig samhällsangelägenhet som skjutsväsendet äfven skulle hafva gjort framsteg, men ty värr stå vi i detta afseende ännu på samma ståndpunkt som vid tiden för den gamla skjutstaxans tillkomst. En talare, Herr Stråle, som i frågan uttalat sig särdeles riktigt, sade att han aldrig varit olycklig nog att nödgas fara på rapphöna. Jag deremot har under loppet af 25 år behöft i olika riktningar genomkorsa vårt land, hufvudsakligen på rapphöna. Dock får jag medgifva att slädföre vintertiden gjort det drägligare. Herr Stråle har sagt att vi här i landet befinna oss i lyckligare förhållanden med afseende å samfärdseln än i andra länder och att vi här åtminstone vis-à-vis människorna stå framför Europas andra stater, ty der finnas

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Angående
reglering af
förändrad
skjutsväsendet.
(Forts.)

icke några gästgifvaregårdar. Jag medgifver detta senare, och olyckliga vore dessa länder om en riksförsamling der skulle falla på den idén att införa gästgifvaregårdar och skjutshåll af den beskaffenhet, vi ega här i landet. I Tyskland finnas postvagnar. Der kan man välja mellan »fährpost» och »snällpost». Och detta — mine Herrar — för halfva den afgift, som här är föreslagen hos oss. Då åker man beqvämt och bra, fullt ut som på våra jernvägar. Detsamma gör man i England och Frankrike. Ja, till och med i Sibirien åker man bättre än i vårt land. Jag har åkt på dessa vagnar i det inre af Ryssland och funnit att det går 100, ja 1000 gånger bättre än i vårt civiliserade Sverige. De Herrar, hvilka haft beredandet af denna fråga om hand, finna således att jag såsom en gammal raphhönsåkare ej är i stånd att tillegna detta slags fortkomstverktyg något slags beröm. Jag hade föreställt mig att de bort akta på tidens anspråk och gifvit efter för dess kraf. Jag hade trott att de bort unna en menniska, som ej är gästgifvare och bor på landet, att vid resor i Sverige få njuta någon liten bekvämlighet. Det heter visserligen uti förslaget, att kärnan eller raphhönan skall förses med jernfjedrar. Tackar så mycket! Den som känner till de fabrikat af detta slags fortskaffningsmedel, som tillverkas vid gästgifvaregårdarne, vet nogsammt hvad de betyda.

Jag hade äfven trott, att man vid uppgörandet af en ny skjutsförordning skulle något mera hafva tillmötesgått de resandes billiga anspråk, och särskildt att de vis-à-vis hästantalet kunde blifva bättre betjenta än hittills. Jag har erfarenhet om huru det går till nu för tiden. Jag har t. ex. kommit till gästgifvaregårdar, der både gästgifvare och hållkarl af religiösa skrupler icke kunnat förmås att skjutsa *mera än 1/4 mil* då jag i affärsväg nödgats besöka någon affärsvän, och för att erhålla en sådan skjuts har det kunnat inträffa att jag fått vänta fyra timmar. Sedan jag då rest den biten och icke kunnat komma längre, har jag icke haft annan utväg än att fara tillbaka till gästgifvaregården och vänta der ytterligare fyra timmar, innan jag äntligen fått tillfälle att gifva mig af på allvar. Jag frågar om detta kan anses rätt och billigt, i synnerhet då det gäller en person, hvilken, som t. ex. jag, åtagit sig att resa från Hedemora till Wexjö på 46 timmar!

Jag har icke något vidare att tillägga. Jag har endast af egen erfarenhet velat visa, huru en resande egentligen blir fortskaffad i vårt *civiliserade* land, som i detta afseende står efter orienten och de sibiriska stepperna.

Dock vill jag äfven säga några ord om skjutslegan. Man påstår att den är så ofantligt billigt föreslagen. Jag har redan påpekat, att den är 50 procent dyrare än i utlandet, der man dock åker beqvämt och der 4, 5, 6 personer på en gång kunna fortskaffas. Men der användas 3, 4, ja, i Ryssland ända till 10 hästar — men fram skall man och fram kommer man. Kommer jag här till en gästgifvaregård och förklarar, att jag har brådtom, så heter det vanligtvis alltid att hästar omöjligt kunna anskaffas genast. Men ger jag då en liten handtryckning af 1 krona eller 1 krona 50 öre, åt hållkarlen, som går omkring och stryker och påstår »att patron får vänta» så hjälper det;

då finnes det nog hästar. Och allt detta med gästgifvarens goda minne. Kan icke detta förarga en stackars resande, mine Herrar! Det är ett ofog, som jag ännu aldrig funnit annorstädes, och från hvilket jag gerna skulle se mitt fädernesland befriadt i 19:de seklet.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.*
(Forts.)

Herr Carl Ifvarsson: Jag har begärt ordet endast med anledning af Grefve Sparres yrkande om återremiss för att få paragrafen ändrad i den syftning, att Konungens Befallningshafvande skulle kunna medgifva entreprenör att genast vid anfordran tillhandahålla häst åt den resande. Jag förstår nemligen icke hvad Grefve Sparre egentligen menar härmed. Vill entreprenören frivilligt tillhandahålla häst inom kortare tid, än han vid entreprenadauktionen åtagit sig, så lärer han väl icke behöfva Konungens Befallningshafvandes tillåtelse dertill. Att Konungens Befallningshafvande enligt § 9 förbudits att föreskrifva skyldighet för entreprenören att inom kortare tid än $\frac{1}{2}$ timme efter anfordran tillhandahålla hästar till så stort antal Konungens Befallningshafvande behagar bestämma, kommer sig deraf, att det händt, att åtskilliga länsstyrelser i afseende på hästars tillhandahållande inom kort tid föreskrifvit sådana vilkor, att åstadkommandet af någon entreprenadskjuts varit rent af omöjligt. Det bör erinras, att ganska få entreprenader hittills funnits inom Elfsborgs län.

Det är, såsom antydt, för att förebygga detta, som komiterade föreslagit förberörda stadgande; derförutan skulle måhända i många orter svårigen någon entreprenadskjuts komma till stånd, och då befunna vi ju oss på samma punkt som förut.

Det är endast denna upplysning jag velat lemna; inskränkande mig i öfrigt till att yrka bifall till den föredragna paragrafen.

Grefve Sparre: Min mening har naturligtvis icke varit någon annan än den, att om konkurrensen af entreprenörer vore så stor, att man med full säkerhet kunde förutse att vid entreprenadauktionen någon erbjöde sig att utan bidrag från skjutslaget genast vid anfordran tillhandahålla ett visst antal hästar, det icke skulle vara Konungens Befallningshafvande förbjudet att föreskrifva detta. Sådan paragrafen nu lyder kan detta aldrig någonsin bestämmas. Hvad beträffar den nästföregående talarens yttrande derom att det skulle hafva varit omöjligt att inom Elfsborgs län åstadkomma skjutsentreprenader, så vill jag blott nämna att detta ingalunda är fallet, enär inom detta län finnas dylika entreprenader på en mängd ställen, omkring 30, hvilka entreprenader icke äro på något sätt tryckande. Jag vågar påstå, med full säkerhet att icke blifva vederlagd af någon bland mina länskamrater, att efter denna lags antagande det icke skall saknas entreprenörer, som vilja hålla till handa hästar genast utan annan afgift än skjutslegan. Jag ser således ingen anledning att i lagen införa förbud att hästar få presteras straxt, såvida detta kan ske utan något bidrag. Det kan icke vara min mening att särskilda ackord skulle göras härom med entreprenörerne, utan skulle Konungens Befallningshafvande endast vara oförhindrade att bestämma hästanlalet *vid anfordran*, så vidt detta kan ske utan anspråk på bidrag.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Här har hållits så mycket väsen öfver den långa tiden af en half timme. Jag undrar om någon som har hästar kan föreställa sig att de herrar, som resa med egna hästar, kunna ålägga sina betjenter att sätta vagnen i ordning, sela hästarne, spänna för och köra fram för dörren på mindre än $\frac{1}{4}$ timma. Det återstår då den förskräckliga väntetiden af 15 minuter. Jag kan inte begripa hvad som här menas med ordet »straxt». Icke kan man väl rimligtvis ålägga en entreprenör att ha skjutsen så i ordning, att den resande genast på ögonblicket kan sätta sig upp, utan hästarne måste väl först beställas och man måste då beräkna någon tid för att taga vagnen ut, sela hästarne, spänna för och köra fram. Allt detta kan väl ej vara gjordt på förhand, och jag kan sålunda icke finna, att denna halfva timmes tid är något så mycket att väsnas för. Skulle det vid tillämpningen af denna lag yppa sig svårigheter vid några särskilda tillfällen, så kan ju en kommande Riksdag taga den saken om hand och göra de ändringar som kunna finnas af behovvet påkallade, men att på förhand bestämma sådana vilkor som göra det omöjligt att få entreprenader igenom, detta kan jag icke finna vara lämpligt eller tillrädligt. Jag har ännu icke funnit, att Riksdagen nekat någon lagförändring, som varit af behovvet påkallad och, om det lyckas att få denna lag igenom, skall det nog efteråt vid tillämpningen visa sig om och i hvad mån densamma kan vara behäftad med brister, hvilka man icke kunnat se på förhand. Må man se till att icke pretentionerna på entreprenören ställas allt för höga, ty på sådant sätt riskerar man att entreprenader ej komma till stånd. Det har visat sig vid föregående tillfällen att, då man bestämde hästantalet så stort att i de flesta fall ej mer än en fjerdedel af detta antal gick ut, var det ganska svårt, om ej omöjligt, att få entreprenad igenom, men då man, varnad häraf, inskränkte hästantalet, mötte det ingen svårighet att få entreprenörer. Må vi alltså försöka med detta, och skulle det framledes yppa sig brister i ett eller annat enstaka fall, må då Riksdagen se till att dessa brister blifva afhulpna. Jag yrkar bifall till den föredragna paragrafen.

Herr Samuel Jonsson: Jag begärde ordet i anledning af Grefve Sparres yttrande, men jag är förekommen af den siste talaren. Han yttrade, hvad jag skall be att få upprepa ännu en gång, att då entreprenaderna började, gjorde Konungens Befallningshafvande på många ställen vilkor, så omöjliga, att entreprenader icke kunde åstadkommas. Sålunda föreskrefs det att 2 till 3 hästar skulle stå på stall å en gästgifvaregård, der det utgick kanske en, två, högst tre hästar i månaden. Det var, som sagdt, omöjligt att erhålla entreprenörer på sådana vilkor; men sedermera då man fann att detta icke lät sig göra, blefvo Konungens Befallningshafvandes fordringar billigare och derigenom har också, åtminstone i min ort, entreprenader, så vidt jag vet, öfverallt kunnat åstadkommas. Skulle vi nu åter skärpa bestämmelserna, så komme måhända samma förhållanden att åter inträda och det vore ganska illa. För min del gillar jag helt och hållet såväl detta som förslaget i sin helhet och — ehuru mycket kunde vara att säga emot de framställda anmärkningarne — skall jag

ej dermed upptaga Kammarens tid, utan yrkar i korthet bifall till denna §.

Herr Uhr: Äfven jag begärde ordet med anledning af Grefve Sparres yttrande. Han sade att om en entreprenör ville åtaga sig att för den bestämda högsta legan hålla hästar till hands vid anfordran, det icke skulle förbjudas. Mine Herrar! den som är så öm om den resandes befordran, bör väl ock något tänka på hans kassa. Om en entreprenör icke behöfver skjutsa vid anfordran, kan skjutslegan möjligen sättas lägre än det belopp, som blifvit bestämdt såsom det högsta. Hittills har det i allmänhet tillgått så, att ett maximum blifvit bestämdt, och entreprenören har icke velat skjutsa för mindre lega derföre att Konungens Befallningshafvande bland entreprenadvilkoren utsatt, att han skulle hålla allt för många hästar till hands på allt för kort tid. Nu har i denna § blifvit satt ett streck för Konungens Befallningshafvandes makt i detta afseende, och jag tror, att det är ganska välbetänkt. Det är klart, att en entreprenör, om han skall tillhandahålla hästar genast vid anfordran, icke under sommaren kan hafva dem ute på bete ens i en nära belägen täppa, utan han måste hafva dem stående på stall. Men får entreprenören endast skyldighet att hålla till hands hästar på sätt i denna § föreslagits och han icke är pliktig att inställa hästar förr än inom en half timme efter anfordran, så kan han hafva sina hästar ute på bete, hvarigenom kostnaderna blifva mindre för entreprenören och han kan åtaga sig skjutsningen mot en lägre lega än den, som är bestämd såsom maximum. Skall deremot entreprenören hafva sina hästar stående på stall för att hålla dem i beredskap, genast när någon fordrar skjuts, kan han icke heller, i händelse skjutsning icke kommer i fråga, använda sina hästar på annat håll för att förtjena på dem, så att dryga kostnader uppstå för entreprenören äfven i detta fall.

Jag anhåller om bifall till den förevarande paragrafen.

Grefve Björnstjerna: Jag skall endast be att få yttra några ord till besvarande af Herr Per Nilssons i Espö anförande. Hans uppfattning om rätta sättet att skriva lagar är fullkomligt olik min. Jag anser, att man bör se till att en lag så skrives att några fel deri icke förekomma, utan att den således från början är riktig. Han deremot vill antaga en lag, äfven om tydliga fel deri förefinnas, och sedermera efter behof rätta felen. När man gjort så allvarsamma anmärkningar mot en lag, som de hvilka här framhållits, bör man, enligt min åsigt, beakta dessa redan vid lagens stiftande.

Jag ber dessutom att få fästa Herr Per Nilssons uppmärksamhet — vid hvad äfven flera föregående talare framhållit — eller att den ifrågasatta halftimmen, som den resande alltid skulle vänta, är bestämd för hästars inställande, men att deruti icke ingår hästarnes förspännande. Den resande är således skyldig att vänta en halftimme innan hästarne utföras ur stallet. Detta är dock en småsak i förhållande till åtskilliga andra anmärkningar, som blifvit gjorda mot denna paragraf. Den resande kan ju komma att få vänta flera timmar, kanske hela dygnet och detta station efter station.

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.*
(Forts.)

Då denna paragraf redan blifvit återremitterad af Första Kam-
maren, torde det vara skäl, att äfven denna Kammare beslutar en åter-
remiss, hvarom jag således anhåller.

Herr Per Nilsson i Espö: Jag är fullkomligt öfverens med
Grefve Björnstjerna deri att det är nödvändigt att så stifta en lag att
den blir så tydlig som möjligt. Men jag tycker att den nu förevarande
lagen är tillräckligt tydlig, och jag kan ej finna annat än den före-
slagna halftimmen för hästs inställande i och för skjutsning är fullt
behöflig för att hinna göra allt i ordning. Längre kan väl ej den re-
sande komma att få vänta på sin skjuts.

Hvad jag vidare yttrade i mitt förra anförande afsåg att, om det
verkligen skulle finnas en lucka i lagen uti hithörande bestämmelser,
som behöfde afhjelpas, man kunde framledes afhjelpa den. Det kan
förefinnas särskilda förhållanden på ett eller annat ställe, som nu icke
ligga klara för oss, men som just blifva det genom en praktisk till-
lämpning af lagen.

Öfverläggningen var slutad. Efter upptagande af de yrkanden,
som derunder blifvit gjorda, gaf Herr Talmannen, enligt dem, propo-
sitioner å så väl bifall som återremiss; och förklarade Herr Talmannen
sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering blef
emellertid begärd, i anledning hvaraf en så lydande omröstningspropo-
sition uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som godkänner § 9 i den af Sammansatta Stats- och Lag-
Utskottet i dess utlåtande N:o 1 föreslagna »Stadga angående Skjuts-
väsendet»

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren återförvisat paragrafen.

Omröstningen företogs och utföll med 81 ja mot 37 nej; hvadan
Kammaren beslutit i enlighet med ja-propositionen.

§ 10:

Godkändes.

Dernäst föredrogs § 11, så lydande:

»Till entreprenör å skjutshållning må icke antagas annan än den,
som eger medborgerligt förtroende, gjort sig känd för ordentlighet och
redbarhet samt ställer antaglig borgen för fullgörande af de förbin-
delser, han genom entreprenaden sig åtager. Denna borgen skall vara

ingången af två personer, *en för båda och båda för en* såsom för egen skuld, och försedd med vederbörligt intyg om deras vederhäftighet samt innefatta ansvarighet för gäldande af alla de kostnader, som, i händelse entreprenören underlåter att sina förbindelser fullgöra eller under entreprenadtiden aflider, kunna föränledas af skjutsningens uppehållande genom annan.»

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Ordet begärdes af

Herr P. N. Bergström, som yttrade: Jag har begärt ordet med anledning af ett uttryck som i denna paragraf förekommer. Det heter nemligen: »Till entreprenör å skjutshållning må icke antagas annan än den, som eger medborgerligt förtroende, gjort sig känd för ordentlighet och redbarhet samt ställer antaglig borgen för fullgörande af de förbindelser, han genom entreprenaden sig åtager». Vid ordet borgen skulle jag önska att detta tillägg gjordes: »eller annan godkänd säkerhet». Jag tror att ett sådant tillägg skulle vara mycket nödvändigt, ty jag har mig bekant ett nyligen inträffadt fall, då en person, som skulle ställa antaglig säkerhet för femton tusen kronor men i stället för borgen lemnat säkerhetshandlingar för samma belopp, sedermera blifvit invecklad i en tvist, som uppstått derom, huruvida denna säkerhet skall kunna betraktas lika med borgen.

Man skulle kunna tänka sig, att spekulanter på entreprenader komma från aflägsna orter och således icke känna någon på den ort, der entreprenaden är belägen, och att han följaktligen icke kan ställa antaglig borgen. Om jag nemligen antager att en person från Småland spekulerar på en entreprenad i Södermanland, så torde han komma att få svårt att ställa borgen af två personer, som äro kända inom sistnämnda provins.

Herr Stråle: Jag tillåter mig här göra samma anmärkning som vid flera tillfällen förut, nemligen att man icke lagstiftar för undantagsfall och ingen lärar väl vilja förneka att det är ett undantagsfall om en entreprenör å skjutshållning vill och kan i stället för borgen ställa annan säkerhet af sådan beskaffenhet, att den kan antagas.

Skulle likväl så vara händelsen vid något tillfälle att en entreprenör kan prestera realsäkerhet, är det ju ingenting som hindrar, att han deponerar denna säkerhet hos personer, som under sådana förhållanden kunna vilja ikläda sig borgensförbindelse för honom, och då detta väl icke torde möta någon svårighet, kan jag icke för min del inse att något sådant tillägg, som nu yrkats, kan vara behöfligt, hvarföre jag yrkar bifall till punkten med oförändrad lydelse.

Herr P. N. Bergström: Då jag nyss yttrade mig var det ett verkligt faktiskt förhållande jag omtalade i det, som jag då uppgaf, en person i detta fall lemnat säkerhet i stället för borgen för en summa af 15,000 kronor.

Den person, som emottog säkerheten, har nu förskingrat densamma och då är frågan, huruvida annan real säkerhet icke är lika fullgod

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

som borgensförbindelse. Ordalydelsen i detta kontrakt var »för aflemnande af fullgod borgen af tvenne vederhäftige män, som ansvarade en för begge och begge för en för kontraktets uppfyllande». — Rättegång har nu blifvit anhängiggjord i denna fråga och huru utslaget der kan falla vet naturligtvis ingen, men hvad som är säkert är, att den som der aflemnade säkerheten också kan komma att gå miste om sina 15,000 kronor.

Vidare anfördes icke. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till paragrafen i oförändradt skick som ock på Herr Bergströms yrkande; och enär den förra propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren godkänt paragrafen oförändrad.

§ 12 hade följande lydelse:

»Sedan med tillämpning af ofvan gifna bestämmelser Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelat beslut angående entreprenadvilkoren, böra auktioner, efter derom minst en månad förut i länskungörelserna intagna tillkännagifvande, anställas för skjutsningens upplåtande på entreprenad, så väl i städerna som å landet. Dessa tillkännagifvanden böra jemväl innehålla underrättelse derom, att entreprenör, som åstundar att för entreprenadtiden förlägga skjutsningen till sin bostad, må dertill vara berättigad, så framt densamma finnes vara för ändamålet lämplig, äfvensom att entreprenör, som önskar att i förening med skjutsningen vid gästgifveri å landet jemväl öfvertaga gästgifverihållningen derstädes, må kunna få densamma på sig öfverlåten för den tid, entreprenaden omfattar, så vida entreprenören eger förfoga öfver härför lämplig, med erforderliga möbler och sängkläder försedd lägenhet; skolande entreprenör vara pliktig underkasta sig den förändring i skjutsskyldigheten, som genom flyttning eller indragning af angränsande skjutsanstalt eller tillkomst af ny sådan göres nödvändig.

Auktionerna, hvilka böra i stad af Magistraten och på landet af Kronofogden eller, der Kongl. Maj:ts Befallningshafvande så förordnar, Kronolänsmannen i orten förrättas, skola hållas så tidigt det år, under hvilket entreprenaderna skola vidtaga, eller, om entreprenadperiodens början bestämmes till den 1 Januari, så tidigt under loppet af nästföregående året, att samtliga auktionerna må vara förrättade senast inom Juni månads utgång. Der så lämpligt finnes, må skjutshållningen vid flera angränsande skjutsanstalter å landet vid samma auktionstillfälle å entreprenad utbjudas.»

I fråga om denna paragraf yttrade

Herr Rydin: Jag skulle bedja att få föreslå en ändring i denna paragraf i den syftning att auktioner icke behöfva nödvändigt ega rum, utan att, i det fall att skjutslaget sjelft utan entreprenadbidrag ordnar skjutsen på ett med stadgarne öfverensstämmande sätt, som af Konungens Befallningshafvande godkännes, eller eljest entreprenad åstadkommes på ett sätt, som af Konungens Befallningshafvande gillas, detta må få uppgöras utan auktion. Jag skulle derföre vilja föreslå att

denna punkt återförvisas på det att densamma i nu angifna riktning må ändras.

Jag får dock medgifva att jag icke har stora förhoppningar om att denna framställning skall vinna gehör i Kammaren, när en så billig fordran, som den af Grefve Sparre framställda, att, i händelse en entreprenör utan anspråk på ersättning sjelfvilligt åtog sig att hålla flera hästar än paragrafen 9 medgifver, sådant måtte få med entreprenören aftalas, icke kunde vinna Kammarens bifall. När ett sådant tillägg icke kunde blifva af Kammaren godkänt, så lærer väl icke kunna begäras att Kammaren skall bifalla ett tillägg, sådant som det jag nu föreslagit, oaktadt detsamma icke begäres för den resandes fördel i första rummet, utan bör lända till det allmännas bästa.

Herr Magnus Andersson: Jag anhåller om bifall till paragrafen i oförändradt skick.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, godkände Kammaren den förevarande paragrafen.

§§ 13 och 14:

Blefvo äfvenledes godkända.

§ 15.

Lydelsen af denna paragraf var följande:

»På landstingets pröfning ankommer, huruvida de betingade entreprenadbidragen må beviljas; åliggande landstinget, der något entreprenadbidrag finnes vara för högt, men landstinget anser lägre bidrag böra anvisas, bestämman beloppet af detta bidrag.

De af landstinget härutinnan fattade beslut skola genast efter det de blifvit justerade till Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes pröfning anmälas, dervid Kongl. Maj:ts Befallningshafvande har att hvarje särskildt beslut antingen oförändradt godkänna eller ogilla. Af hvad Kongl. Maj:ts Befallningshafvande härvid besluter gifve Kongl. Maj:ts Befallningshafvande landstinget del, så framt landstinget ännu är samlat, men eljest låte Kongl. Maj:ts Befallningshafvande underrättelse derom i länskungörelserna införas.»

Herr Ivar Månsson yttrade: Under diskussionen om denna fråga har mycket ofta framhållits den stora betydelse landstingen, i händelse förslaget bifölles, skulle erhålla i afseende å ordnandet af skjutsväsendet. För min del deremot har jag just funnit motsatsen, i det i många fall, efter hvad jag tyckt mig märka, så godt som intet beror på landstinget. Så är t. ex. förhållandet i denna paragraf, der väl just den viktigaste af landstingets rättigheter skulle förekomma, nemligen att få bestämman om de bidrag som skulle utgå från de olika skjutslagen. I afseende å dessa entreprenadbidrag har landstinget likväl icke något veto, utan det beror helt och hållet på Kongl. Maj:ts Be-

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

fallningshafvande att afgöra, huru dessa bidrag skola utgå. För min del finner jag alltför mycken makt vara lagd i Konungens Befallningshafvandes hand genom denna bestämmelse. Jag skulle önska att, då olika meningar om dessa afgifters utgörande uppstode emellan Konungens Befallningshafvande och landstinget, Kongl. Maj:t då skulle taga de för handen varande förhållandena i ompröfning och afgöra, huruvida entreprenadbidragen borde utgå eller icke.

Härpå ligger ganska stor vikt, ty om Konungens Befallningshafvande behagar ogilla de bidrag landstinget beslutat skola utgå, får det gamla skjutslaget oförändradt utgöra skjutsen mot det lilla tillgodogörande att slippa från de öfriga bidrag som i öfrigt skola utgöras inom distriktet.

Denna bestämmelse finner jag högst origtig, enär konsekvensen af densamma kan leda derhän att, om Konungens Befallningshafvande så vill, kan skjutslegan hädanefter komma att utgöras med enahanda belopp som hittils.

Jag anser således att denna punkt borde återremitteras till Utskottet, på det deri måtte inflyta den ändring att, då uti ifrågavarande afseende olika beslut uppstå mellan landstinget och Konungens Befallningshafvande, Kongl. Maj:t må pröfva förhållandena, och yrkar jag derföre för min del återremiss å punkten.

Jag gör detta så mycket hellre som, då Första Kammaren redan återremitterat en del paragrafer, något dröjsmål med författningens antagande icke derigenom torde uppkomma.

Herr Stråle: I olikhet med den siste ärade talaren vill det synas mig som om den i denna paragraf intagna bestämmelsen vore ganska välbetänkt. Om han erinrar sig att landstinget representerar det enskilda intresset, då Konungens Befallningshafvande deremot bör anses vara statens målsman och då landstingets beslut dessutom kan föranleda olika och obilliga entreprenadavgifter, synes det mig vara alldeles riktigt att Konungens Befallningshafvande har pröfningsrätt i sista hand. Den ärade talaren föreslog att, om landstinget och Konungens Befallningshafvande voro af olika meningar angående afgifternas utgörande, skulle Kongl. Maj:t pröfva och afgöra frågan. För min del anser jag dock icke detta vara lämpligt, emedan jag i likhet med hvad en talare på stockholmsbänken förut antydt, håller före att man derigenom endast skulle öka antalet af alla de besvärsmål som dragas under Kongl. Maj:ts pröfning.

Man borde väl åtminstone först inhemta, huruvida Kongl. Maj:ts Befallningshafvande missbrukar denna rättighet, innan man vidtager sådana förändringar som här blifvit föreslagna. Jag yrkar bifall till punkten oförändrad.

Öfverläggningen förklarades slutad, hvarefter Kammaren godkände paragrafen.

§§ 16.—21.

Godkändes.

Som beslut redan fattats öfver § 22, skedde derefter föredragning af

§ 23,

som godkändes.

§§ 24—41.

Blefvo jemväl godkända.

§ 42 var så lydande:

»Resande ege icke att fordra skyndsammare fortkomst än efter en och en half timme på milen. Är afståndet emellan två skjutsanstalter ovanligt långt, eller är vägen af svårare beskaffenhet eller af backar i hög grad besvärad, ankomme på Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att för sådant skjutshåll bestämma ställe, hvarest den skjutsande må vara berättigad att låta hästen hvila högst en half timme.

Under färdandet må icke den skjutsande utöfver en fjerdedels timme emot sitt begifvande uppehållas.»

I anledning af denna paragrafs innehåll yttrade

Herr Helander: Efter den raska fart med hvilken föredragningen nu en stund fortgått, torde det vara skäl att här vid denna paragraf hemta andan en stund. Af hvad jag gaf tillkänna under gårdagens diskussion, torde väl tillräckligt tydligt framgå att jag icke kan gilla grunderna för det nu framlagda förslaget till ny skjutslag.

Orsaken, hvarföre jag icke kunnat gilla detsamma är att jag anser hela detta nya arrangement af skjutsväsendet vara dels mindre tidsenligt, dels opraktiskt och obilligt, dels allt för kostsam. Oaktadt så är förhållandet, har jag likväl ansett, att den som i hufvudsak hör till minoriteten likväl bör söka i öfrigt göra förslaget så lämpligt och följdriktigt som möjligt, och detta är också orsaken, hvarföre jag nu ber att få yttra några ord i afseende å ordalydelsen i 42 §. Det är visserligen en sanning, att för närvarande gäller en sådan tågordning att man vid begagnande af skjuts icke eger rätt, att fordra att komma fortare än efter 1½ timme på milen, men erfarenheten har dock lärt oss att en mil i allmänhet tillryggalägges på vida kortare tid, hvar emot det understundom kan hända, då det är dåligt väglag, att en och en half timme icke är tillräcklig för att resa en mil.

Det skulle väl i alla fall blifva ett undantagsförhållande, då man på 1 mil behöfver 1½ timme, och då tyckes det mig vara skäl att göra denna tidsbestämning något kortare. — Jag nämmer detta nu därför att, som vi alla veta, vi snart hafva att emotse en ny stadga för mått och vikt, och enligt denna få vi en ny mil, som blir kortare än den nuvarande milen.

Det är visserligen en sanning att för närvarande gälla icke dessa nya längdmått, men då såväl Kongl. Maj:t som Riksdagen nu äro ense

*Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)*

Angående
förändrad
reglering af
skjutsväsendet.
(Forts.)

om att de snart skola införas, beror det ju endast på tiden, när denna nya stadga kommer ut, för att behofvet af förändringar i det afseende, hvarom här fråga är, skall göra sig gällande.

Jag hemställer derföre om det icke vore skäl att göra dessa ändringar öfverflödiga på en gång genom att insätta sådana bestämmelser, som på en gång vore lämpliga för både det ena och det andra fallet. Om man nu i denna paragraf bestämde tiden till en timme på milen kunde man ju uttrycka detta på det sätt att man efter ordet »milen» tillade »gammal eller ny». Härigenom tror jag allan rättfärdighet skulle vara uppfylld och på dessa grunder hemställer jag huruvida icke Kammarerna skulle vilja återremittera paragrafen.

Vidare yttrades ej. Efter det Herr Talmannen först hemställt proposition på bifall till paragrafen och derefter på återremiss, blef paragrafen godkänd.

§§ 43—60, äfvensom det efter sistnämnda paragraf införda slutliga stadgandet, godkändes.

Till sist föredrogs och bifölls Utskottets hemställan å sidan 7, äfvensom rubriken till den af Utskottet föreslagna stadgan.

§ 4.

Föredrogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 45, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från sergeantbostället Bergane N:o 1 i Elfsborgs län och öfverstebostället Kastellgården i Göteborgs och Bohus län.

Utskottets hemställan under *litt. a)* bifölls.

Om afsöndring
af jord från
öfverstebostället
Kastellgården.

Under *litt. b)* hade Utskottet yttrat sig öfver Kongl. Maj:ts förslag, att från indragna öfverstebostället Kastellgården inom Ytterby socken och Inlands Södra härad af Göteborgs och Bohus län måtte till byggnadsplats och planteringsland för folkskola få för alltid afsöndras en jordrymd om sex kvadratref 27 kvadratfot, under vilkor dels att Ytterby församling årligen erlade den af skattläggningsmännen föreslagna afgäld af tjugufem kronor, att utgå under nuvarande arrendetid till arrendatorn af Kastellgården, men derefter till Kronan, dels ock att stängsel mellan det afsöndrade jordområdet och boställets egor, när sådant påfordrades, af församlingen blefve uppförd och i laggildt skick underhållen; och hade Utskottet hemställt:

att Riksdagen, med bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit, måtte medgifva att, för ofvan angifna ändamål och på de af Kongl. Maj:t framställda vilkor, omförmälda jordrymd om sex kvadratref 27 kvadratfot finge från indragna öfverstebostället Kastellgården för alltid afsöndras.

I anledning af denna hemställan anförde:

Herr Jöns Rundbäck: Jag ber om ursäkt att jag på denna sena timme besvårar Kammaren med ett anförande i en fråga, som kanske synes en och annan vara af ringa eller ingen betydelse, men saken är verkligen af den säregna beskaffenhet, att jag anser mig böra därför påkalla Kammarens uppmärksamhet. Förhållandet är nemligen att den afgäld, som Kongl. Maj:t föreslagit, att församlingen skall till vederbörande arrendator årligen erlägga för den jordlapp, hvarom här är fråga, obestriddigen blifvit alltför högt tilltagen och ojemförligt högre än hvad alla dylika afgälder förut bestämts, det vågar jag verkligen påstå. Enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle nemligen församlingen till den nuvarande arrendatorn af bostället Kastellgården få för en areal af sex qvadratref 27 qvadratfot i årlig afgäld erlägga 25 kronor. Om man nu, efter den af skattdlägningsnämnden föreslagna grund, reducerar dessa 6 qvadratref 27 qvadratfot till dess verkliga värde, så motsvarar arealen icke mer än cirka 3 qvadratref, d. v. s. icke mer än omkring ett halft tunnland. För detta ett halft tunnland skulle nu som sagdt betalas en afgäld af 25 kronor årligen; och om man efter denna beräkning ser efter huru mycket arrendet för hela bostället skulle blifva, så kommer man till en siffra af omkring 47,000 kronor d. v. s. mera än fyra gånger hvad arrendet för närvarande utgör eller 10,000 kronor. Men, frågar man, huru kan det väl komma sig att den här församlingen skall behöfva betala så ojemförligt mycket mera än någon annan? Jo det kommer sig helt enkelt deraf att arrendatorn af bostället på inga villkor velat medgifva afsöndringen för billigare pris; och att medelst expropriation få komma i besittning af jordbiten ville ej församlingen, emedan expropriationskostnaden troligen skulle uppgått till lika högt belopp som jordstyckets eget värde. Nu hafva skattdlägningsmännen yttrat: »Vid den undersökning och uppskattning af ifrågavarande jordlägenhet, hvilken i dag blifvit verkställd, hafva förrättningsmännen ansett lägenheten ega ett värde af 350 kronor, samt att densamma brukad efter ortens sed, borde kunna gifva en behållen afkomst af 25 kronor årligen.»

Med anledning af denna nämndens åsigt, som tillkom hufvudsakligen på grund af arrendatorns yrkanden, hafva vederbörande auktoriteter med undantag af domkapitlet i Göteborgs stift tillstyrkt regeringen att fastställa afgälden till detta höga belopp. Och att Stats-Utskottet biträdt denna uppfattning finner jag alldeles icke besynnerligt. Det var nemligen icke lätt för Utskottet att härutinnan föreslå någon ändring. Men jag förmodar att, då Herrarne här så väld som de på inkomstaafdelningen i Utskottet få sin uppmärksamhet fästad på de omständigheter, som jag nu påpekat, de icke skola motsätta sig en jemkning eller annan grund för lösen af den lilla jordegan, eller den att församlingen skulle få efter nuvarande arrendetids utgång tillösa sig afsöndrade jorden genom att på en gång betala dess åsatta värde.

Med anledning af hvad jag nu haft äran anföra och då jag vet att ett liknande förslag kommer att vid frågans behandling inom Första Kammaren derstädes framläggas, tager jag mig friheten hemställa det må Kammaren för sin del medgifva att Ytterby församling får,

*Om afsöndring
af jord från
öfverstebo-
stället Kastell-
gården.
(Forts.)*

*Om afsöndring
af jord från
öfverstebo-
stället Kastell-
gården.
(Forts.)*

derest församlingen så önskar, vid nuvarande arrendetidens utgång tillösa sig eganderätten till sistnämnda från öfverstebostället Kastellgården afsöndrade jordrymd emot erläggande af det belopp 350 kronor, hvartill samma jordrymd blifvit vid behörig uppskattning värderad. Såsom Herrarne finna begär jag härmed ingenting som kan skada vare sig statsen eller arrendatorns rätt eller som gynnar församlingens rätt i vidsträcktare mån än att den må kunna komma från den höga afgälden genom att med ens betala 350 kronor. Och detta mitt yrkande står i full öfverensstämmelse med Riksdagens förut fattade beslut. I sitt utlåtande N:o 29 vid denna riksdag yttrar Stats-Utskottet:

»I sammanhang härmed har Utskottets uppmärksamhet fästats derpå, att det vore lämpligare, om för framtiden vid afsöndringar af ifrågavarande beskaffenhet en fix köpeskilling bestämdes i stället för årlig afgäld; och har detta syntts Utskottet så mycket ändamålsenligare, som den åsatta afgälden mången gång utgår med så ringa belopp, att den derigenom erhållna inkomsten knappast kan anses motväga besväret med dess debitering och uppbörd.

Och härefter hemställde Utskottet att Riksdagen måtte fatta sitt beslut i öfverensstämmelse med denna grundsats. Denna hemställan vann äfven Kamrarnes obetingade bifall. Och då man dessutom vet att den åsigt allmänt gjort sig gällande att alla dessa små afsöndrade lägenheter, som betala mindre än 500 kronor i arrende, hellre böra försäljas än för statsverket bibehållas, så synes det mig origtigt att på sätt nu är i fråga, söka upprätta ett nytt slag af skattejord med så ringa jordareal och med åsatt afgäld för everldlig tid. Jag hemställer därför att Kammaren måtte på grund af de skäl, som jag anfört och i öfverensstämmelse med den åsigt som förut under denna riksdag vunnit godkännande fatta sitt beslut i frågan i enlighet med mitt förslag. Skulle Herrarne anse att man icke gerna kan så här på stående fot antaga detsamma, hoppas jag att Herrarne icke måtte hafva något emot att momentet återremitteras. Som sagdt, jag vet icke huruvida frågan ännu förekommit inom Första Kammaren, ännu mindre hvilken utgång den derstädes erhållit. För närvarande skall jag emellertid anhålla om bifall till mitt förslag. Och jag hoppas att deri få medhåll af den ledamot af Utskottsafdelningen, som nu begärt ordet.

Herr O. B. Olsson: Att det förhåller sig så som den siste talarren uppgifvit eger sin rigtighet, efter hvad som framgår af de handlingar, hvilka varit för Utskottet tillgängliga. Men att Utskottet icke kunnat komma till annat resultat än som skett lär vara obestriddigt, då församlingsboarne hos Kongl. Maj:t anhöllo att få från bostället Kastellgården afsöndradt ett stycke jord för uppförande af skolhus samt planteringsland emot en årlig afgäld som kunde anses lämplig, hvilket Kongl. Maj:t i sin proposition jemväl föreslagit. Konungens Befallningshafvande hade förordnat sakkunnige män att uppskatta värdet af jorden, nemligen en kronofogde, en häradskrifvare och två nämndemän, hvilka åsatte jorden ett pris af 350 kronor, men på samma gång föreslogo en årlig afgäld af 25 kronor. Nu ville församlingsboarne hafva en annan besigtning, och anmodade därför en nämndeman och en kyrkovärd att verkställa ny uppskattning, hvilket jemväl skedde

med det resultat, att nämnde båda skattläggningsmän funno jorden icke vara värd mer än en tredjedel af den summa, hvartill de förra skattläggningsmännen uppskattat densamma. De två senare skattläggningsmännens förslag har på kyrkostämman blifvit af församlingen godkänt såsom varande det rigtiga, hvilket godkännande äfven var temligen tydligt, då förslaget lände församlingen till förmån. För min del tror jag, att det vore förmänligast både för staten att få jorden ersatt på en gång med den summa, som skattläggningsmännen föreslagit eller 350 kronor och för församlingen att en gång för alla få lösa till sig jorden. Men, såsom jag förut nämnt, Utskottet har icke med de handlingar, som varit tillgängliga, kunnat komma till annat resultat än det gjort. Jag skall dock icke hafva något emot en återremiss af ärendet, så vida ej Första Kammaren redan fattat sitt beslut i öfverensstämmelse med Utskottets förslag eller ock skulle komma att fatta ett sådant beslut. Det skulle ju kunna vara en möjlighet att Utskottet då, i fall denna Kammare och äfven Första Kammaren uttalade den åsigten att jorden borde lösas med en viss summa, kunde formulera sitt förslag i enlighet med denna åsigt. Jag skall således, som sagdt, icke motsätta mig en återremiss, men deremot tror jag det icke vara lämpligt att Kammaren nu lemnar sitt bifall till J. Rundbäcks förslag, emedan det torde vara mindre välbetänkt att så der på rak arm som man säger fatta ett beslut, ty om Första Kammaren redan antagit Utskottets förslag, vet jag icke huru frågan sedermera skall lösas.

Om afsöndring af jord från öfverstebo-stället Kastellgården.
(Forts.)

Herr Jöns Rundbäck: På det att man icke må anse sig hafva blifvit öfverraskad af min framställning och derigenom förledd att fatta ett förhastadt beslut, skall jag anhålla om återremiss. Jag är förvissad om att Utskottet skall i allo vitsorda rigtigheten af mina uppgifter. Och Herrarne behöfva ej frukta att en återremiss skall förorsaka någon synnerlig tidsutdrägt vare sig i Utskottet eller här i Kammaren. När ärendet återkommer skall jag icke ens begära ordet, ty Herrarne skola komma att godkänna mitt förslag utan diskussion. Jag yrkar således återremiss.

Herr Helander: Då jag icke vet, om Första Kammaren beslutat eller kan komma att besluta återremiss i denna sak, är det också svårt att bedöma om med återremiss här skulle något vinnas. För min del skulle jag icke hafva något emot bifall till Herr Jöns Rundbäcks hemställan. Endast det ville jag mot densamma erinra, att då, så vidt jag rätt fattade hvad utskottsledamoten Herr O. B. Olsson nyss yttrade, församlingen sjelf skulle hafva begärt att få lemna en årlig afgäld och icke att få inlösa jorden, man måhända gjorde församlingen en otjenst om man bestämde lösen med ett visst belopp. Möjligen vore det dock lämpligare att återremittera ärendet, på det att Utskottet må taga i öfvervägande både den ena och den andra sidan af saken, så att det kunde föreslås antingen att församlingen, för den händelse församlingen hellre önskar det, må få lösa jorden, eller ock lemna en årlig afgäld. Herr Jöns Rundbäck har visserligen sagt att församlingen vill det senare, men jag vet icke, huruvida han har något uppdrag af försam-

*Om afsöndring
af jord från
öfverstebo-
stället Kastell-
gården.
(Forts.)*

lingen att framföra dess önskan i detta hänseende. Andamålsenligast synes sålunda vara att återremittera frågan, i det syfte att genom det blifvande beslutet församlingen må lemnas tillfälle att vidtaga hvilken-dera af de båda utvägarna som helst. I följd deraf tager jag mig friheten anhålla att utlåtandet i dess helhet måtte till Utskottet återremitteras.

Herr Jöns Rundbäck: Med anledning af den siste talarens till mig rigtade fråga, ber jag att få nämna att jag dels såsom ombud för Ytterby församling hos Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning om afsöndringens beviljande, dels på anmodan af församlingsboarne framkommit med det förslag, som jag nyss uppläste. Det är icke något enskildt intresse, som döljer sig under detta förslag. Saken är, som jag redan nämnt, att arrendatorn icke ville afstå marken utan expropriation; att denna åtgärd blefve alltför kostsam; att med anledning deraf afgälden bestämdes till ett i och för sig högt belopp samt att församlingen derföre önskar att efter arrendetidens slut få genom erläggande af ett bestämdt belopp vinna befrielse från vidare afgäld.

Jag är för öfrigt den siste talaren tacksam för det han icke mot-
satte sig min begäran om punktens återremitterande.

Herr Johannes Jonsson: Jag har endast begärt ordet för att gifva tillkänna, det jag vid behandlingen af detta ärende på Stats-Utskottets inkomstafdelning var af en annan mening än afdelningens pluralitet. Under behandlingen fann jag nemligen af de handlingar, som lägo till grund för ansökningen, att skattläggningsmännen verkligen hade beräknat värdet af detta jordstykke om 6 kvadratref 27 kvadratfot till ett värde af 350 kronor. Jag insåg då genast, att detta alldeles icke öfverensstämde med den ränta, som skulle motsvara beloppet, ty efter 5 procent skulle värdet å jorden utgöra 500 kronor. Deraf tyckes det redan vid första påseendet att den ifrågasatta afgälden efter vanliga beräkningar är för högt tilltagen, enär från det asatta värdet måste afräknas arbetskostnader, samt utgående afgifter och afgälder m. m. — allt saker som betydligt nedpruta behållningen. Vid denna förrättning har man således icke iakttagit den praxis, som i allmänhet i sådant afseende följes. Och i följd deraf har äfven förrättningsmännens uppskattning väckt missnöje så väl inom församlingen som hos konsistorium.

Detta har jag ansett mig böra upplysningsvis gifva tillkänna, och har jag för min enskilda del icke något att invända emot en återremiss af betänkandet.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, beslöt Kammaren till Utskottet återförvisa det förevarande momentet.

§ 5.

*Om kolonien
S:t Barthele-
mys återlem-
nande till
Frankrike.*

Föredrogs Stats-Utskottets utlåtande N:o 46, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående kolonien S:t Barthelemys återlemnande till Frankrike; uti hvilket utlåtande Utskottet gjort den hemställan,

att hvad Kongl. Maj:t i berörda afseende behagat föreslå måtte vinna Riksdagens bifall.

*Om kolonien
S:t Barthele-
mys återlem-
nande till
Frankrike.
(Forts.)*

Herr Liss Olof Larsson yttrade: Jemte det jag i allo biträder Utskottets förslag, kan jag icke underlåta att till protokollet uttala min synnerliga tacksamhet till Kongl. Maj:ts regering, som på ett både för moderlandet och kolonien så lyckligt och i allo tillfredsställande sätt löst denna fråga. Jag yrkar bifall till Utskottets framställning.

Vidare yttrades ej. Utskottets hemställan bifölls.

§ 6.

Föredrogs och bifölls Lag-Utskottets utlåtande N:o 31, i anledning af väckt motion om förändrad lydelse af 41 § Konkurslagen.

§ 7.

Föredrogs, men blefvo ånyo bordlagda:
Stats-Utskottets utlåtanden N:is 47 och 48 samt memorial N:is 49, 50 och 51; och
Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 8.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:
Herr *P. A. de Jounge* under 12 dagar från och med den 11 April.
» *G. Carlsson* » 12 » » » 12 »
» *P. Hübinette* » 10 » » » 13 »
» *Liss Olof Larsson* » 10 » » » 17 »

Äfvenledes erhöll Herr *J. E. Billström* — hvilkens förut beviljade ledighet från riksdagsgöromålen den 13 i denna månad komme att upphöra — på derom nu anmäld begäran, ytterligare ledighet under 8 dagar i anledning af inträffadt dödsfall inom hans familj.

§ 9.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ 11 e. m.

In fidem
Gustaf Westdahl.